

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

14^E JAARGANG

WOENSDAG 10 APRIL 1929

No. 693

INHOUD.

	Blz.
HET HERSTEL VAN DE RUSSISCHE PETROLEUMINDUSTRIE door <i>Dr. Wilhelm Mautner</i>	344
De werkelijke waarde van Suriname als cultuurland III door <i>J. S. C. Kasteleijn</i>	346
Delocale telefoontarieven door <i>Dr. Ir. Ch. E. A. Maitland</i> met Naschrift door <i>Prof. Dr. Ir. J. Goudriaan</i>	348
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Industriële vrede in Zweden door <i>Mej. Karin Kock</i>	350
AANTEKENINGEN:	
De ontwikkeling van de electriciteitsindustrie in Duitsland	351
Het prijsverloop van groothandelsartikelen gedurende het eerste kwartaal van 1929 II (Slot) ..	352
De kapitaalsuitgiften van Britsche investment trusts in het eerste kwartaal van 1929	355
Indexcijfers van groothandelsprijzen	355
Indexcijfers van groot- en kleinhandelsprijzen in Nederl.-Indië	357
MAANDCIJFERS:	
Statistisch overzicht van den economischen toestand van Nederland	358
Posterijsen, Telegrafie en Telefonie	359
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	359—366
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra.*

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: *Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.*

Assistent-Redacteur: *H. M. H. A. van der Valk.*

Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro rekening No. 6729.*

9 APRIL 1929.

De positie van onze geldmarkt is er gedurende de achter ons liggende berichtperiode niet gemakkelijker op geworden. Geld was bij voortdurend zeer gevraagd; voor call geld werd geregeld 6 à 6½ pCt. betaald. Geld voor wissels was schaars; de notering was circa 5½ pCt. Prolongatie noteerde 5¼—6—5½—6¼ pCt. Deze hoge notering lokte weder nieuwe geldgevers in de markt, wat den koers ten slotte weder op 5½ pCt. deed teruglopen.

* * *

Van den post van f 40 miljoen aan schatkistpapier op den vorigen weekstaat van De Nederlandsche

Bank, rechtstreeks bij De Bank ondergebracht, blijkt in de afgelopen week f 10 miljoen door de schatkist te zijn afgelost. Niettemin noteert de post binnenlandse wissels slechts rond f 0,9 miljoen lager, zodat, afgescheiden van het rechtstreeks bij De Bank ondergebrachte schatkistpapier, de post binnenlandse wissels met ruim f 9 miljoen is toegenomen. De post beleeningen wijst daarentegen een teruggang aan van ruim f 43 miljoen. Het renteloos voorschot aan het Rijk is met ruim f 6 miljoen gestegen.

De post papier op het buitenland liep verder terug, en wel met ruim f 5 miljoen; de diverse rekeningen onder het actief daarentegen stegen met bijna f 13 miljoen.

In den metaalvoorraad der Bank vonden geen wijzigingen van beteekenis plaats; van het goud in het buitenland blijkt in de afgelopen week niets te zijn afgegeven.

De bankbiljetten in omloop daalden met ruim f 24 miljoen, de rekening-courant-saldi van anderen met bijna f 6 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo steeg met ruim f 12 miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt bijna 54.

* * *

Op de wisselmarkt was de invloed van het krappe geld duidelijk waarneembaar. Waar er in New York en Londen een gemakkelijker stemming heerschte, was er hier aanbod van tot nog toe op die markten uitgezette deviezen. Op sommige oogenblikken was het daarom wel eens moeilijk wissels te plaatsen; de markt kenmerkte zich dan ook door een eenzijdige houding. Ponden liepen van 12,11 tot op 12,09% terug, Dollars van 2,49⁹/₁₆ tot 2,49³/₁₆, Marken van 59,18 tot 59,08. Alle andere deviezen waren in overstemming hiermede ook flauwer.

Termijnen waren zeer gezocht. De graanhandel trad dezer dagen weder in ruimere mate als koper van termijn Ponden en Dollars op, aan welke vraag steeds niet even gemakkelijk kon worden voldaan. Ponden op één maand, die in het begin der week nog een disagio van ⁵/₁₆ c. noteerden, eindigden met ¹/₈ c. agio te doen; voor éénmaands Dollars liep het disagio van 13 tot op 2 cent terug.

LONDEN, 8 APRIL 1929.

Gedurende de afgelopen week bleef geld tamelijk gemakkelijk; 3 maands wissels noteerden 5⁵/₁₆ pCt. In tegenstelling met den gewonen gang van zaken was geld op Vrijdag en Zaterdag iets vaster en het is niet onmogelijk, dat de noteringen de volgende week iets zullen aantrekken.

Op de Effectenbeurs gaat er weinig om; alleen Gilt-Edged fondsen zijn voortdurend vast gebleven.

Op de buitenlandsche wisselmarkt is er ook weinig activiteit.

HET HERSTEL VAN DE RUSSISCHE PETROLEUMINDUSTRIE.

Verwerking en transport.

Hetgeen in ons eerste artikel¹⁾ werd gezegd omtrent de winning van ruwe petroleum en aardgas, geldt bijna in dezelfde mate voor de *verwerking* van deze producten. Ook hier was een systematische omzetting noodig en ook in dit geval werd deze, zij het ook nog niet zoo volslagen, tot stand gebracht, zoodat de voornaamste taak voor de komende jaren is gelegen op dit gebied en bij het transport. De verwerking heeft niettemin voor *Bakoe* in het afgelopen bedrijfsjaar reeds een zevende meer bedragen dan in het laatste vóór-oorlogsjaar (de productie van ruwe olie was, gelijk wij zagen, bij het laatste cijfer van vóór den oorlog ten achter gebleven); voor *Grosny* beliep zij drie en een derde maal zooveel als vóór den oorlog, in het *Embagebied* anderhalf maal zooveel en voor alle hoofdgebieden bedroeg zij iets meer dan 150 pCt. van het vóór-oorlogscijfer. Bijzonderheden kan men vinden in de volgende opstelling:

Verwerking der ruwe olie 1913—1927/28.

Gebied	1913	1924/25	1925/26	1926/27	1927/28	in % v. 1913
Bakoe....	4.534.531	3.035.165	3.458.423	4.017.910	5.278.387	116
Grosny....	946.437	1.674.595	2.187.260	2.739.958	3.167.656	335
Emba....	151.732	130.126	141.449	208.058	229.306	151

Totaal 5.702.470* 4.924.736* 5.876.008* 6.965.926 8.675.349 152
*) met inbegrip van andere terreinen.

Wanneer men zich de vraag voorlegt naar de *hoofdproducten* van deze voortbrenging, moet men er wel aan denken, dat de petroleum der voornaamste gebieden van zeer uiteenlopenden aard is, en ook de soorten der afzonderlijke velden in die hoofdgebieden vrij sterk van elkander afwijken. Met deze beperkingen kan men zeggen, dat de in Bakoe gevonden olie weinig benzine, veel lampolie en een grootere opbrengst aan smeeroliën oplevert, waarna nog aanmerkelijke kwantums residu (Mazoet) overblijven; de paraffinehoudende olie van Grosny geeft daarentegen geringere kwantums smeerolie, ook minder lampolie, doch grootere hoeveelheden benzine dan de Bakoe-ruwe petroleum.²⁾

Omtrent de na de verwerking verkregen hoofdproducten geeft de volgende samenstelling eenige details:

Voornaamste producten verkregen bij de verwerking 1913—1925/26 (in tons).

	1913	1923/24	1924/25	1925/26
Benzine	262.500	163.687	318.678	461.614
Lampolie	1.562.200	726.179	1.029.018	1.202.207
Smeerolie	441.700	89.036	144.186	198.208
Mazoet	4.126.200	2.313.843	2.191.726	3.082.424
Zwarte Smeerolie	?	13.825	18.985	42.488

Deze vindt een aanvulling in de hieronderstaande tabel, welke voor de jaren 1925/26 en 1926/27 (voor 1927/28 staan de cijfers ons nog niet ter beschikking) een meer in details afdalend overzicht veroorlooft van de verkregen raffinage-producten:

Producten der raffinaderijen (Bakoe, Grosny, Emba) *)

	1925/26		1926/27	
	1000 KG.	pCt.	1000 KG.	pCt.
Benzine	451,9	7,7	626,1	8,9
Ligroïne	62,9	1,0	36,9	0,5
Lampolie	1.187,2	20,3	1.596,5	22,8
Solarolie	36,3	0,6	43,1	0,6
Smeerolie	192,7	3,3	277,0	3,9
Speciale oliën	36,3	0,6	27,7	0,4
Gasolie	105,9	1,7	84,8	1,2
Techn. smeeroliën ...	9,6	0,1	5,4	0,1
Motorbrandstof	354,6	6,1	330,8	4,7
Petroleumpek	65,0	1,1	84,7	1,8
Stookolie (Mazoet) ..	2.881,9	49,5	3.354,9	50,7

¹⁾ Zie „E.-S. B.” van 3 April jl.

²⁾ Laboratorium-analysen hebben de volgende gemiddelde cijfers van de olie met paraffine-basis van Grosny opgeleverd. Benzine 23,3; Lampolie 13,3; Solarolie 25,4; Smeeroliën 32,6 en pek enz. 5,4 pCt. (Maximovitch, l. c. pag. 30; en „Petroleum” Jrg. 25, pag. 72. Balakhany-olie (Bakoe) levert bij distillatie op: 3—4 pCt. benzine; 35 pCt. lampolie; 15 pCt. solarolie; 21 pCt. smeerolie.

Andere producten	40,0	0,7	0,8	0,0
Halffabrikaten	278,4	4,8	164,6	2,3
Verliezen	147,8	2,5	182,5	2,6
Totaal	5.850,5	100,0	7.007,7	100,0

*) „Le Pétrole Russe”, No. 10, pag. 6.

Voor de verwerking der petroleum stonden den Sovjets in het begin slechts de onteigende raffinaderijen ter beschikking. Zelfs indien men aanneemt, dat de klachten over den slechten toestand, waarin deze installaties zouden zijn overgenomen, overdreven zijn, blijft toch het feit bestaan, dat men de meeste raffinaderijen grondig moest vernieuwen, en dat men te Bakoe besloot, slechts de grootste en de best in stand gebleven inrichtingen weder in bedrijf te stellen. Later werden deze fabrieken uitgebreid en gemoderniseerd. Doch ook vele nieuwe installaties werden opgericht. In het algemeen kan men zeggen, dat de leiders der Russische petroleumindustrie, nadat in de eerste jaren hunne zorgen voornamelijk waren gewijd aan de ruwe oliewinning, in de latere jaren als hoofddoel de *verwerking* der ruwe olie hebben gesteld, en in de eerstvolgende jaren zal het wel zoo blijven.

Thans komt de capaciteit der *raffinaderijen* van de *Asneft* ongeveer overeen met den omvang der productie aan ruwe olie; voor *Grosny* kan zij worden aangenomen op 3,5 miljoen tons; in het laatste bedrijfsjaar werden installaties met een capaciteit van 1,5 miljoen tons opgericht. De jaarcapaciteit der fabrieken van de *Embaneft* bedraagt momenteel ruim 250.000 tons. Te *Bakoe* werd in November van het laatste jaar de grootste, Rbl. 3.128.000 gekost hebbende, smeeroliefabriek van de Russische petroleumindustrie met een jaarlijksche verwerkingscapaciteit van circa 300.000 tons ruw materiaal in bedrijf genomen. Hetzelfde geschiedde met twee installaties voor de winning van lampolie, die resp. 160.000 en 400.000 tons ruw materiaal per jaar kunnen verwerken. Eveneens werd een Vickers-kraakinstallatie (dagelijksche capaciteit 250 tons) opgericht, waarvan de kosten Rbl. 1.017.000 beliepen. Een Russische delegatie in Amerika gelukte het, 10 kraakinstallaties van de Graver Corp. te koopen, tegen afbetaling op langen termijn. Voorts zijn eenige lampolie-batterijen in aanbouw.¹⁾

Te *Grosny* werd bij den aanvang van het laatste bedrijfsjaar een nieuwe batterij voor de winning van lampolie met een jaarcapaciteit van 5 à 600.000 tons in gebruik genomen; een tweede even groote batterij werd op het einde van genoemd jaar voltooid. De kosten van eerstgenoemde bedragen Rbl. 1.812.000, die van de laatste Rbl. 638.000; de kosten van een ook hier in werking gestelde Vickers-installatie zijn Rbl. 1.248.000.²⁾

Aangaande de verwerking der *Emba*-petroleum kan worden medegedeeld; dat deze grootendeels geschiedt in de gemoderniseerde raffinaderij te Konstantinovsk; terwijl zij vroeger voornamelijk op smeerolie werd verwerkt, is thans ook de productie van lampolie ter hand genomen. Kraakinstallaties zijn geprojecteerd. De capaciteit dezer raffinaderij bedraagt 180.000 tons per jaar; die van een tweede te Varinskij is 75.000 tons, maar zal worden verhoogd tot 140.000 tons per jaar. Voor later houdt men rekening met een verdere uitbreiding tot 300.000 tons.³⁾

Te Bakoe zoowel als te Grosny werd de vroeger onbekende *productie van benzine uit aardgas* ter hand genomen. Te Bakoe geschiedde zulks in het jaar 1925/26; Grosny volgde wat later met twee installaties, eene volgens het compressie- en de andere volgens het absorptie-procédé, welke uit het zeer benzine-rijke gas in 1927/28 20.000 tons lichte benzine

¹⁾ Over de installaties der *Asneft* te Batoem volgen later nog enkele gegevens.

²⁾ Omtrent Toeapse volgen later nog enkele bijzonderheden.

³⁾ Volgens S. I. Kusnetzow, Moskou: „De Trust „Embaneft”, Petroleum, Jaargang 25, No. 2, pag. 74 e.v.

wonnen. In Mei 1927 is door dezelfde Trust (Grosneft) de eerste, Rbl. 3.636.000 kostende, *paraffine-fabriek* der UdSSR. met een jaarlijksche capaciteit van circa 6700 tons paraffine, die in den loop van het jaar met 3000 tons zal worden verhoogd, in gebruik genomen.

In verband met de bedoeling, den uitvoer van Russische olie-producten zooveel dit slechts mogelijk was op te voeren, heeft men het besluit genomen, nieuwe raffinage-inrichtingen niet in de productiegebieden, doch in de nabijheid der uitvoerhavens op te richten, d.w.z. voor de productie van Bakoe te *Batoem* en voor die van Grosny te *Toeapse*. (Beide aan de Zwarte Zee). De stijging van den export was echter tevens afhankelijk van de transportmogelijkheid der ruwe olie of van de petroleumproducten, en zulks maakte oplossing van het pijpleidingsprobleem noodzakelijk.¹⁾

Het heeft betrekkelijk lang geduurd, alvorens met den aanleg dezer leidingen (het ging voorloopig om een nieuwe leiding *Grosny-Toeapse* en een tweede leiding *Bakoe-Batoem*) een aanvang werd gemaakt (1927) en eerst kort geleden is er een einde gekomen aan den toestand, dat meer dan de helft der voor export en een groot deel der voor het binnenlandsche verbruik bestemde producten in tankwagens moest worden vervoerd. De 10-duims leiding *Grosny-Toeapse*, 618 KM. lang, werd in den herfst van 1928 in bedrijf genomen; haar jaarlijksche capaciteit bedraagt voorloopig 1 tot 1,1 miljoen tons, maar zal door de voltooiing van meer pompstations tot 1,6 en later tot 2,25 miljoen tons worden verhoogd. Door deze verbinding heeten de transportkosten per 16 KG. (1. Poed) petroleum van 15 tot 6 Kopeken te zijn verlaagd, waardoor de aanlegkosten — meer dan Rbl. 28 miljoen — in vier jaren kunnen worden afgeschreven.

Terwijl bij den aanleg dezer leiding uitsluitend in Sovjet-fabrieken vervaardigde buizen en machines werden gebruikt, leverde voor de nieuwe leiding *Batoem-Bakoe* Otto Wolff te Keulen 51.000 tons buizen; de machines, pompen enz. zouden volgens dezelfde bron²⁾ geheel door de Sovjet-fabrieken zijn geleverd, doch volgens andere opgave ten deele door het buitenland en op credit.³⁾

Van deze 840 KM. lange leiding, eveneens met een doorsnede van 10 duim, is ongeveer een derde, het traject *Batoem-Chasjoeri*, voltooid. Voor zoover dit gedeelte in bedrijf werd genomen, is daarvan insgelijks ontlasting van het spoorwegverkeer het gevolg. Deze leiding moet na hare voltooiing 1,4 miljoen tons ruwe petroleum vervoeren, terwijl de bestaande 9-duims leiding, die uitsluitend voor het transport van lampolie diende, op een jaarcapaciteit van 0,9 miljoen tons zal worden gebracht. Ook wil men door deze in de toekomst een mengsel van destillaten, misschien ook wel ruwe olie, transporteren. De kosten dezer pijpleiding zijn geraamd op Rbl. 43 miljoen. In studie zijn bovendien de projecten voor de volgende leidingen: *Dossor-Samara* (voor de *Emba*-ruwe olie); *Machatsj-Kala* (*Petrowsk, Grosny*)-*Moskou* en *Machatsj-Kala-Rostow*, benevens een derde leiding *Bakoe-Batoem*.

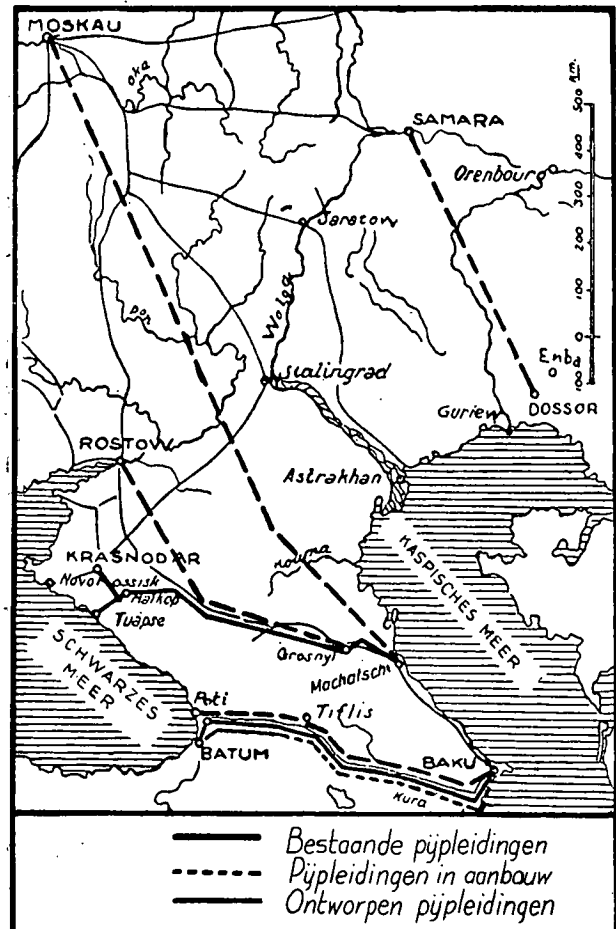
De naar Amerikaansch voorbeeld in de uitvoer- (of verbruiks)centra op te richten raffinaderijen moeten voor *Toeapse* een capaciteit verkrijgen van 1,2 miljoen tons, voor *Batoem* van 2,6—2,8 miljoen. Daarbij komen dan voor *Toeapse* 4 tank-installaties voor 250.000 tons afgewerkte producten, installaties voor het kraken van paraffine-houdende mazoet, alsmede later een paraffinefabriek, vervolgens woning-complexen, elektrische centrales enz. In totaal zullen de kosten der leiding met inbegrip van raffinaderijen naar verwachting Rbl. 57 miljoen bedragen. De inrichtingen te *Batoem* — waar o.a. reeds een door de

¹⁾ Voor het-volgende zie men: „Die grossen Erdöleitungen der UdSSR”, uit de „Volkswirtschaft”, No. 3, pag. 13 e.v., en „Le Pétrole Russe”, pag. 7 e.v., 1929.

²⁾ Neumann, 1. e., pag. 25.

³⁾ Aus der Volkswirtschaft, 1927, No. 10, pag. 30.

De pijpleidingen van Rusland.

Standard Oil Co. of New York gebouwde lampoliefabriek bestaat¹⁾ — zullen Rbl. 21,2 miljoen kosten, waarbij dan nog komen de kosten voor het verbouwen van de lampolieleiding *Bakoe-Batoem* (Rbl. 3,5 miljoen), zoodat het totale vereischte bedrag voor bovengenoemden pijpleiding-aanleg, met inbegrip van raffinaderijen en woningen, op ongeveer Rbl. 70 miljoen zal komen.

De productie der fabrieken te *Batoem* zal ten slotte een hoogte bereiken van:

	(in 1000 KG.)
Benzine	285.000
Ligroïne	24.000
Lampolie	743.000
Gasolie	220.000
Solarolie	295.000
Smeeroliën	394.000
Asphalt	115.000
Mazoet (stookolie, residu) en verliezen	337.000(?)

of ongeveer de helft meer dan de voor *Bakoe* zelf berekende hoeveelheden voor het jaar 1931/32.

Voorts moge te dezer plaatse worden vermeld, dat voor het transport over zee einde 1927 de tankschepen „Asneft” en „Grosneft” (elk van 5000 tons) ter beschikking stonden, en in den loop van 1928 de in

¹⁾ Van deze inrichting zeide de Koninklijke in haar jaarverslag over 1926 (pag. 12), dat de bouw plaats vond, omdat de kwaliteit der door de Sovjets geleverde producten zeer sterk zou zijn achteruitgegaan. Een der koopers van de Russische lampolie zou daarom de installatie hebben opgericht, teneinde de aan hem verkochte lampolie om te zetten in een verkoopbare kwaliteit. Terzelfder plaatse wordt overigens onder verwijzing naar Russische bronnen een oordeel over „den treurigen toestand, waarin alle fabrieken, pijpleidingen enz. in Rusland zich bevinden,” uitgesproken. In deze algemeenheid lijkt dat oordeel, wanneer men althans mag afgaan op de uitspraak van andere beoordeelaars, die de bedrijven uit eigen aanschouwing hebben leeren kennen, toch niet geheel juist te zijn. (Zie b.v. het artikel „Eine Besichtigungsfahrt durch die russischen Ölfelder (Baku, Grosny, Emba)”, waarin de heer Alfred Wirth, eigenaar van de groote fabriek van hoor- en andere petroleum-uitrustingen te Erkelenz (Rhld.) zijn Russische indrukken beschrijft. Petroleum, Jg. 25, No. 2, blz. 53 e.v.)

Frankrijk bestelde *motorschepen* „Naphtasyndicaat”, en „Sovjetnaphtha”, elk van 10.600 tons, alsmede het te Nikolajew in aanbouw zijnde motorschip „Embaneft” van 9600 tons moesten worden voltooid.¹⁾ Het vijfjarige program omvat den aanbouw van 9 tankschepen.

Voor 1928/29 is, om met deze bijzonderheid het hoofdstuk over de verwerking en het transport tot een afsluiting te brengen, een *verwerking* van 10.422.000 tons voorgenomen, of meer dan een vierde boven de voor 1927/28 getaxeerde hoeveelheid bedroeg, welke zich tevens laat vergelijken met een definitieve verwerking van 8.675.349 tons. Hoe dit kwantum over de afzonderlijke hoofdgebieden is verdeeld, blijkt uit het volgende overzicht:

Verwerkingsprogram voor 1928/29 *).		
	1000 KG.	in pCt. van het program voor 1927/28
Asneft	6.557.000	133,3
Grosneft	3.526.000	120,4
Koebtsjerneft	89.000	141,3
Embaneft	250.000	1,6
Totaal	10.422.000	127,8

*) Le Pétrole Russe, No. 15, pag. 2.

Op het einde van het vijfjarige *productieprogram* dus in 1932/33, hoopt men een verwerking van 15,6 miljoen tons te bereiken. De verwezenlijking van dit program zal ook afhankelijk zijn van de daarvoor beschikbare *middelen*; in weerwil van alle moeilijkheden bij de kapitaalvoorziening, heeft men juist ten aanzien van de petroleumindustrie een betrekkelijk royale houding aangenomen, zooals ook blijkt uit de volgende cijfers omtrent de daarin gestoken middelen:

*Kapitaal, jaarlijks bestemd voor de Sovjet-petroleum-industrie. *)*

Jaar	in 1000 Rbs.
1923/24	77.900
1924/25	114.600
1925/26	150.200
1926/27	177.800**)
1927/28	194.700
1928/29	± 221.000

*) „Petroleum”, Jaarg. 25, No. 2, pag. 80.

**) Volgens andere opgave 185.800.000 Rbs.

Hoe de kapitaalsuitgaven naar de afzonderlijke *gebruiksdoeleinden* zijn verdeeld, kan ten aanzien der beide laatste jaren, waarover ons de cijfers ter beschikking staan, blijken uit de volgende opstelling, welke echter ook eenige afwijking van de cijfers der vorige tabel toont:

*Voor de Russische petroleumindustrie besteed kapitaal, naar de gebruiksdoeleinden. *)*

Doel.	1925/26	1926/27
	(in 1000 Rbs.)	
Boringen en uitrusting van terreinen ..	70.700	75.300
Raffinagefabrieken	21.200	23.700
Verwerking van ruwe olie en gas	24.600	27.000
Pijpleidingen	3.200	8.600
Naphtasyndicaat (vloot, verkoops-plaatsen)	6.600	14.500
Arbeiderswoningen	8.500	5.900
Andere uitgaven	7.200	22.800
Totaal	142.000	177.800

*) „Le Pétrole Russe”, No. 10, pag. 8.

Voor 1928/29 zijn onlangs sterk verhoogde bedragen begroot, welke over de afzonderlijke productiegebieden als volgt zijn verdeeld:

*Kapitaalsinvesteering voor 1927/28 en 1928/29. *)*

	1927/28	Begrooting voor 1928/29
	(in 1000 Rbs.)	
Asneft	103.400	128.400
Grosneft	62.100	52.700
Embaneft	8.300	8.500
Koebtsjerneft	3.300	4.200
Oesbekneft, Turkmenneft en Sachalinneft	2.100	6.100
Naphtasyndicaat	15.500	21.100
Totaal	194.700	ca. 221.000 ²⁾

*) „Petroleum”, Jaarg. 25, No. 2, pag. 80.

1) „Le Pétrole Russe”, No. 10, pag. 8.

2) „Le Pétrole Russe”, No. 15, pag. 2, noemt 262.908.000

Terwijl de *voortbrenging en verwerking* der ruwe olie, alsmede het transport in handen zijn van de verschillende, naar de voornaamste productiegebieden genoemde en in den loop dezer beschouwingen hier en daar vermelde „Trusts”, en wel voor het Bakoegebied van de *Asneft*, voor het Grosnygebied van de *Grosneft*, voor het Oeral-Embagebied van de *Embaneft*, voor het Koeban-Zwarte Zeegebied van de *Koebtsjerneft*, voor Turkestan en Midden-Azië van de *Turkmenneft*, en voor Sachalin van de *Sachalinneft*,¹⁾ is met den *verkoop* in binnen- zoowel als buitenland belast het *Naphtasyndicaat*; de gezamenlijke kwantums door de raffinaderijen vervaardigde petroleumproducten, worden ter beschikking daarvan gesteld. De harde noodzakelijkheid tot het verkrijgen van deviezen en voorts ook wel de wensch, door scherpe concurrentie zoowel verloren markten terug te winnen als ook nieuwe te verkrijgen en ten slotte als verder gesteld doel de groote concerns indien mogelijk te bewegen tot een overeenkomst in eenigerlei vorm met de Sovjets, hebben aanleiding gegeven tot het *forceeren van den uitvoer* en tot prijszonderbiedingen op nagenoeg alle markten, waarheen de Russische petroleum werd vervoerd; de bekende prijsoorlogen waren, althans ten deele, hiervan het gevolg. Vooral in het begin werd in vele gevallen, maar toch niet steeds, het rekening houden met de behoeften van de binnenlandsche markt op den achtergrond gedrongen door den wensch of de noodzakelijkheid, den afzet naar het buitenland op te voeren. Dienaangaande en over de financieele vraagstukken zal in een slot-artikel nog een en ander worden medegedeeld.

Dr. WILHELM MAUTNER.

DE WERKELIJKE WAARDE VAN SURINAME ALS CULTUURLAND.

III.

Bij mijn komst in de kolonie was bij Zanderij (I) — ongeveer 43 KM. van Paramaribo — door het Proefstation een terrein opengekapt en bewerkt voor een proefaanplant van oliepalmen en geselecteerde cacao.

Het was een lichte zandige bodem, die als species kon gelden van de hoog gelegen gronden, d.w.z. van de zulke, die niet behoeven te worden ingepolderd. Besloten werd het proefveld uit te breiden en een gedeelte voor cassave te bestemmen.

Oorspronkelijk was mijn voornemen een aanplant van 50 akkers te maken, maar daar het goede plantseizoen reeds zeer nabij was, werd de oppervlakte tot 20 akkers teruggebracht.

Het was echter een groote teleurstelling, dat voor een dergelijk klein stuk niet eens voldoende plantmateriaal van superieure soorten bijeen te brengen was. Vraagt men in Suriname wat de beste cassavesoorten zijn, dan zal men doorgaans antwoorden: de „alonsoe” en de „boeroetikie”, hetgeen niet zeggen wil, zooals ik oorspronkelijk veronderstelde, dat een ieder ze plant. Wel had de Cultuurtuin een kleinen aanplant dezer soorten, voldoende voor één of twee akkers, maar overigens werden zij blijkbaar niet geplant. Een proefveld aan te leggen van cassavesoorten, waarvan men niets weet, had geen doel, omdat de concurrentie met Java alleen mogelijk is, wanneer een maximale opbrengst per akker verkregen wordt.

Door bemiddeling van het Koloniaal Instituut had ik vóór mijn vertrek reeds stekken van superieure

Rbs. als (blijkbaar) voorloopig cijfer; in „L'Industrie Pétrolière”, pag. 34 wordt een uitgave van Rbs. 217,5 miljoen genoemd, waarvan 123,3 miljoen voor Asneft, 5,4 miljoen voor Grosneft, en 19,6 miljoen voor het Naphtasyndicaat. Blijkbaar is hier een vergissing in het spel; het cijfer voor Grosneft kan niet juist zijn, het cijfer voor Embaneft ontbreekt enz.

1) De Sachalinneft werkt in de niet aan Japan overgelaten productiegebieden van Sachalin en kan op vrij bevredigende resultaten wijzen.

cassave-soorten in Buitenzorg doen aanvragen. Uitstekend verpakt werden zij eind November 1928 van daar verzonden en arriveerden den 20 Februari 11. in Suriname. Ze passeerden Europa juist in de koudste dagen en waren daardoor zonder uitzondering dood en verrot.

Ik heb de geschiedenis van dit proefveld eenigszins uitvoerig beschreven, niet omdat zij zoo belangrijk is, maar meer omdat zij een eigenaardig licht werpt op den toestand in Suriname.

Op mijn tochten heb ik vele cassave-aanplantingen gezien, die doorgaans een armoedigen indruk maakten, wat niet te verwonderen is als van de erkend beste soorten niet eens voldoende stekken te krijgen zijn om een aanplant van 20 akkers aan te leggen.

Door het proefstation is thans bij Zanderij (I) een proefveld aangelegd om uit te maken, welke der voornaamste plantenvoedingsstoffen voor cassave in onvoldoende mate in den bodem aanwezig zijn.

Ongetwijfeld zal men grootere oogsten kunnen maken, indien slechts superieure soorten geplant worden en de Cultuurtuin kan een goed werk doen door de prachtige soorten, die men op Java aantreft, te telen en stekken ervan ter beschikking van de bevolking te stellen. Zolang die niet overal verspreid zijn, zal Suriname, wat cassave betreft, nooit met Java kunnen concurreren.

Wanneer men geen volkscultuur, die voor export kan werken, weet te vinden, dan zie ik de toekomst van Suriname donker in.

Mijn indruk is, dat Suriname sedert mijn vorig bezoek in 1919 achteruitgegaan is.

Als men in Paramaribo komt, ziet alles er netter uit: de huizen zijn weer geverfd en de wegen om en bij de stad worden veel beter onderhouden en zijn daarenboven uitgebreid.

De bauxietwinning, die tien jaar geleden pas begonnen was, heeft zich tot een zeer groot bedrijf ontwikkeld, waarin millioenen guldens zijn vastgelegd, hetgeen getuigt van den ondernemingsgeest van de Amerikanen. Hun voorbeeld wordt reeds door andere Amerikanen gevolgd.

De bosch-exploitatie is eveneens uitgebreid en naar verluidt, zullen nog meerderen zich daarop gaan toeleggen.

De rijstuitvoer is toegenomen.

Wat echter de vooruitzichten van den grooten landbouw aangaat, deze zijn slechter geworden. De cacao-cultuur op de zware gronden is verdwenen; vergroting van het suikerareaal is onder de tegenwoordige omstandigheden van de suikermarkt niet te verwachten, integendeel, de suikerfabriek „Waterloo” in Nickerie wordt hoogstwaarschijnlijk gesloten; de Liberiakoffiemarkt is door één grooten oogst, die nog wel op een misoogst volgde, reeds overvoerd.

De koffiëaanplant is ondertusschen sterk uitgebreid, doordat de afgestorven cacaoavelden in koffië zijn omgezet, zoodat onder normale omstandigheden de koffiëoogst in de eerstkomende jaren steeds grooter zal worden. Wat moet er dan van de prijzen terechtkomen, als het afzetgebied daarmede geen gelijken tred houdt?

De naaste toekomst van de kolonie hangt dus op het oogenblik af van de mogelijkheid, het afzetgebied voor de koffië te vergroeten.

Tot nu toe was de zure smaak, die aan de koffië kleeft, daarvoor een beletsel. Door Dr. Fernandes van het Proefstation worden pogingen in het werk gesteld om dezen zuren smaak eraf te krijgen, welke pogingen aanvankelijk met succes bekroond zijn.

Men voelt echter hoe precair de toestand der kolonie blijft, zolang men omtrent het welslagen dezer proeven geen zekerheid heeft.

Daarbij komt nog een voorname factor en wel deze, dat de lage gronden niet voor andere meerjarige cultuurs geschikt gebleken zijn. De cacao-, rubber- en bacovencultuur hebben het reeds afgelegd en de koffië

wordt, alhoewel voor het oogenblik nog niet veront-rustend, door de zeefvatenziekte bedreigd.

De lage gronden zijn ongetwijfeld zeer vruchtbaar, zooals de weelderige groei van de koffië reeds voldoende aantoonde. Zij hebben echter nadeelen, die de waarde dier gronden belangrijk verminderen: 1e. moeten zij ingepolderd worden, hetgeen zeer kostbaar is. Een groot gedeelte van de laaggelegen gronden in het cultuurgebied is vroeger reeds ingepolderd, waardoor de kosten van het opnieuw in cultuur brengen dier gronden belangrijk verminderd worden.

Een nadeel van de oude wijze van inpolderen is, dat men voor de drainage van het terrein afhankelijk blijft van den waterstand der rivieren bij eb, waardoor niet voldoende diep gedraineerd kan worden. De bouwkrui is vaak onvoldoende dik; er zit een ziltige laag onder, waardoor de wortels niet diep in den ondergrond kunnen doordringen. Diepwortelende gewassen als hevea kunnen er niet op gedijen, niet-tegenstaande men met het grootste gemak een stok drie voet diep in den grond kan steken. Het legeren van het suikerriet werd door een der suikerplanters toegeschreven aan het al te oppervlakkige wortelstelsel.

Doordat de wortels der gewassen niet diep in den grond kunnen dringen, hebben zij direct veel meer van droogte te lijden dan anders het geval zou zijn. De cacao bijv., die het op de lage kleigronden door de groote droogte van 1925/26 finaal heeft afgelegd, heeft op de hoogere veel minder vruchtbare zandgronden betrekkelijk weinig geleden.

Een ander nadeel is, dat het onderhoud van de inpoldering vrij kostbaar is, in alle geval belangrijk meer kost dan de drainage van hooggelegen landen.

Indien men deze gronden in groote complexen ging bemalen, dan zou men gaandeweg een veel dikkere bouwkrui kunnen krijgen en dan zouden het ongetwijfeld prachtgronden worden, die mechanisch te bewerken zouden zijn, maar dat bemalen kost veel geld, waardoor de exploitatiekosten stijgen. Een groot voordeel zou hier echter mede gepaard gaan, n.l. dat zij voor meer cultuurs geschikt zouden worden.

De conclusie, waartoe ik gekomen ben, is, dat men zich over het algemeen van Suriname een verkeerde voorstelling maakt.

Suriname wordt een land genoemd van buitengewone vruchtbaarheid met prachtige waterwegen. Die definitie gaat slechts op voor de laag gelegen kuststrook van afwisselende breedte.

Voor de exploitatie van het binnenland hebben de waterwegen — hoe mooi zij ook mogen zijn om te zien — betrekkelijk weinig waarde. Men heeft steeds met de getijden rekening te houden en zoodra men een vijftig à zestig KM. naar het Zuiden gaat, heeft men met zandbanken en stroomversnellingen te kampen, die de bruikbaarheid dier waterwegen zeer verminderen.

Het water in de beneden-rivieren is zout, zoodat, zooals ik reeds gezegd heb, de fabrieken aan de rivieren gelegen, door zoetwatergebrek soms stil moeten liggen. Op de meeste benedenondernemingen is vaak gebrek aan zoet badwater, wat het baden der koelies niet bevordert, hetgeen zeer ongewenscht is.

Als motief tegen de centralisatie van den geneeskundigen dienst van ondernemingen, die aan verschillende zijden van een rivier gelegen zijn, werd bijv. aangevoerd, dat dit niet ging, omdat de rivier vaak te onstuimig was voor het vervoer van zieken. Het lijkt mij wel wat overdreven, maar er blijkt uit, dat deze transportwegen toch niet in alle opzichten geapprecieerd worden.

Men is er in Suriname eenmaal aan gewend, om over afstanden, die per auto in een paar uur zouden zijn af te leggen, haast evenzoo vele dagen te doen en men heeft zich daarbij neergelegd, maar dit is nog geen motief om te beweren, dat goede landwegen, ook al loopen zij evenwijdig aan de rivieren, absoluut overbodig zijn.

Niemand zal, geloof ik, het nadeel, dat de afwezigheid van landwegen aan de uitoefening van den geneeskundigen dienst toebrengt, ontkennen. De districtsgeneesheeren, die de plantages moeten bezoeken, zitten meer dan de helft van hun werktijd in stoombarkassen of motorbooten.

Als men zegt: Suriname, dat $4\frac{1}{2}$ maal zoo groot is als Nederland, is voor een klein gedeelte — ter grootte van de halve oppervlakte van ons land — zeer vruchtbaar en van goede waterwegen voorzien, dan is men dichter bij de waarheid, dan wanneer men het in zijn geheel roemt om zijn ongeëvenaarde vruchtbaarheid en prachtige watertransportwegen. Men moet hieraan nog toevoegen, dat deze vruchtbare gronden slechts met opoffering van groote bedragen voor de cultuur geschikt te maken en te houden zijn.

Ik heb tijdens mijn verblijf telkens de vraag gesteld: wat zoudt ge op deze gronden onder de tegenwoordige omstandigheden willen telen, indien de koffie eens hetzelfde lot trof als de cacao? Niemand heeft mij daarop een bevredigend antwoord kunnen geven. Deli heeft veertig jaren lang ook maar op één product gedreven, als men het beetje koffie, dat in Serdang geteeld werd, buiten beschouwing laat, maar Deli teelde een fancy-product, dat niettegenstaande de vele pogingen nergens anders geteeld kon worden en hoe is de toestand in Deli niet vooruitgegaan, nadat er meerdere producten — rubber, oliepalmen en thee — bij kwamen. Deli had alleen door de tabak nooit de ontwikkeling van tegenwoordig kunnen bereiken.

Ook voor Suriname moet naar meer uitvoerproducten gezocht worden.

J. S. C. KASTELEIJN.

DE LOCALE TELEFOONTARIEVEN.

Dr. Ir. Ch. E. A. Maitland te Amsterdam schrijft ons:

In Economisch-Statistische Berichten van 6 Maart jl. (pag. 223) doet Prof. J. Goudriaan een voorstel tot hervorming der locale telefoontarieven, uitgaande van een vast-recht systeem, met een gesprekkentarief *uitsluitend in de spitsuren*. Het voorstel steunt op twee argumenten:

I. De *prijstheoretische* overweging, dat het nauwkeuriger bij de zelfkosten aansluit dan een zuiver gesprekkentarief.

II. De *prijspolitieke* overweging, dat het wenselijk is, het verkeer uit de spitsperiode weg te dringen, ten einde de belasting van het verkeersapparaat te nivelleeren.

Tegen beide argumenten bestaan, naar het mij voorkomt, bedrijfstechnische bezwaren, die ik zal trachten hieronder in verband met de beschikbare plaatsruimte zeer in het kort uiteen te zetten.

Ad I. Ter wille van de duidelijkheid van het beoogt zij eerst de kostensplitsing herhaald, waarop de prijstheorie is opgebouwd:

1. De vaste kosten, onafhankelijk van het verkeer.
2. De vaste kosten, afhankelijk van de verkeerscapaciteit.
3. De variabele kosten, afhankelijk van het verkeer.

Ter wille van de tariefvorming moeten in elk van deze groepen de kosten worden bepaald per aansluiting en worden uitgedrukt in een grootte, die men voor elke aansluiting afzonderlijk kan meten. Voor 1 en 3 levert dit geen groote bezwaren op. De kosten sub 2 kunnen evenredig worden gesteld met het aantal aansluitingen, die sub 3 met het aantal gemaakte verbindingen en dit laatste weer met het aantal gesprekken.

Noch het een, noch het ander is geheel juist. Hier ter plaatse kan daarop echter niet nader worden ingegaan.

Prof. Goudriaan gaat nu van de veronderstelling

uit, dat in vol-automatische netten de kosten onder 3 en in netten met handcentrales die onder 2 kunnen worden verwaarloosd. Dit stemt niet met de werkelijkheid overeen. Globaal berekend, bedragen de kosten sub 2 in vol-automatische netten ongeveer 60 pCt., die sub 3 ongeveer 10 pCt. van de totale exploitatiekosten. In netten met één eenvoudige handcentrale zijn deze cijfers resp. 5 pCt. en 40 pCt. Zoodra echter meer handcentrales in eenzelfde net werkzaam zijn, of wanneer gedeeltelijke automatisering intreedt, stijgen de kosten onder 2. Hetzelfde is het geval als men de sterkte van het bedieningspersoneel niet steeds in overeenstemming kan houden met het verkeer. Bij al deze tusschenvormen, welke herhaaldelijk voorkomen, mogen noch de kosten sub 2, noch die sub 3 worden verwaarloosd. Men zou dus gedwongen zijn drie tariefsystemen naast elkaar te behouden, nl. een gesprekkentarief, een spitsuurtarief en een dubbeltarief.

In de tweede plaats neemt Prof. Goudriaan aan, dat voor automatische netten de kosten onder 2 worden bepaald door *het aantal gesprekken in het spitsuur*. Dit is niet juist. Het centrale verkeersapparaat, d.w.z. de centrales en c.q. het aantal intercentrale verbindinglijnen, worden berekend naar het aantal *trafiekeenheden* in het gemiddelde dagelijksche spitsuur. Deze grootte heeft alleen beteekenis voor *groepen* van aansluitingen en nog wel totaal verschillende groepen voor de verschillende onderdeelen der installatie. De benodigde capaciteit is met deze grootte, nl. het aantal trafiekeenheden, verbonden door een waarschijnlijkheidsfunctie, die het gelijktijdig benodigd aantal eenheden (schakelaars, geleidingen) bepaalt.

Het aantal trafiekeenheden in het spitsuur wordt gevonden als het product van het gemiddelde dagelijksche gesprekcijfer der groep, den concentratiefactor en den gemiddelden tijd, dat het verkeersapparaat per verbinding in gebruik is. De spitsuren behoeven voor alle onderdeelen en groepen niet dezelfde te zijn. Zij zijn dat in groote netten dan ook niet.

Per lijn beschouwd is de bijdrage tot de spitsbelasting dus het product van drie, voor elke aansluiting variabele, groottheden.

Nu bestaan er gegronde redenen om te veronderstellen, dat het *product* van den concentratiefactor en den gemiddelden duur van de verbinding voor elke aansluiting een grootte is, welke ten aanzien van haar verdeeling over voldoende groote groepen van aansluitingen, een geringe dispersie bezit. Dit is ook zeer begrijpelijk, als men overweegt, dat de abonneés met een sterke concentratie in het spitsuur, bijna steeds een geringen gespreksduur hebben en omgekeerd.

De naastliggende vereenvoudiging, welke ten doel heeft, de drie verkeersparameters tot één terug te brengen is dus: het product van concentratiefactor en gespreksduur voor alle aansluitingen constant te stellen. Daarmede worden de kosten onder 2 evenredig met het gemiddelde dagelijksche gesprekcijfer, d.i. met het *totale aantal* gevoerde *gesprekken* en niet met het *aantal gesprekken in het spitsuur*.

Laten wij thans aannemen, dat de veronderstelling wel juist was, dat de kosten sub 2 afhankelijk waren van het aantal gesprekken in het spitsuur. Zou het dan geoorloofd zijn, deze kosten in totaal uitsluitend ten laste van deze gesprekken te brengen? Naar mijn meening niet.

Prof. Goudriaan spreekt in zijn tariefvoorstel van de *spitsuren*. Wat moet men onder de spitsuren verstaan? Volgens de door hem ontwikkelde theorie: de periode, die maatgevend is geweest voor het dimensioneren van het verkeersapparaat, immers, voor alle gesprekken, welke daarbuiten vallen geldt het argument, dat zij de totale gesprekkencapaciteit der centrale niet in het nauw brengen, de kosten onder 2 niet beïnvloeden en daarin dus geen aandeel behoeven te dragen.

Het begrip spitsuur, dat, zooals reeds werd opgemerkt, niet voor alle onderdeelen der installatie hetzelfde is, wordt gemeenlijk gedefinieerd als het hoogst belaste uur van een gemiddelden werkdag, doch dit is betrekkelijk willekeurig en volstrekt niet in alle gevallen geoorloofd.

Het is zeer wel mogelijk, dat men het verkeersapparaat moet dimensionneeren overeenkomstig het hoogst belaste uur, dat in een gemiddelde week, of zelfs in een jaar voorkomt. Men kan ook in de noodzakelijkheid verkeeren een centrale te berekenen voor een maximale belasting, die veel korter duurt dan een uur.

Het begrip spitsuur is een moeilijk voor alle telefoonbedrijven uniform te definiëeren grootheid.

Consequent doorredeneerende, zou alleen het verkeer in de piekperiode, hoe kort ook en al kwam deze slechts ééns per jaar voor, de vaste kosten onder 2 moeten dragen, indien deze periode aan de constructie der centrale was ten grondslag gelegd.

Dit kan natuurlijk niet juist zijn en zelfs in het normale geval van een gemiddeld dagelijks spitsuur zou deze methode tot bedenkelijke overtarifiering van het zakentelefoonverkeer leiden.

Indien men een theoretisch juiste differentiatie van de zelfkosten der verkeerseenheid voor verschillende uren van het etmaal zou willen opstellen, zou men een schaal krijgen, waarbij de kosten per eenheid zouden stijgen met de belasting in automatische en dalen bij toenemende uurbelasting in handcentrales. Op een dergelijke basis kan men geen voor alle netten geldend tarief bouwen, afgezien nog van de vrijwel onoverkomelijke bezwaren, die aan de meting verbonden zouden zijn.

Prijstheoretisch beschouwd, zal men dan ook moeten besluiten, dat in een redelijk tarief, hetgeen nooit iets anders kan zijn dan een gemiddelde prijs voor een gemiddelde prestatie, alle gesprek-eenheden, afgezien van de grondtaxe, in eenzelfde net, hetzelfde moeten kosten.

Ad II. De prijspolitieke overweging is geïnspireerd door den tariefvorm der electriciteitsbedrijven. Deze heeft ten doel, eensdeels belasting uit de spitsperiode te verschuiven, anderdeels afnemers met andere behoeften (bijv. krachtstroomverbruikers) door een lageren prijs buiten de spitsuren aan te trekken.

In het telefoonbedrijf is noch het een, noch het ander te verwachten. Het telefoonverkeer laat zich niet verschuiven, omdat dit geheel in strijd is met het karakter van dit verkeer en het aantrekken van een andere soort van lokaal telefoonverkeer, dat zich op willekeurige uren laat concentreren, is niet denkbaar. Wil men een parallel trekken met een electriciteitsbedrijf, dan denke men er zich een, dat alleen lichtstroom kan leveren en stelle zich dan de vraag, of het mogelijk zou zijn, door lage tarieven de afnemers ertoe te bewegen, overdag de lampen aan te steken en des avonds in het donker te zitten.

Het is een miskennen van het karakter van de telefoon als verkeersinstituut, indien men door tarief-politieke maatregelen zou willen trachten de belasting te verschuiven. Het geheele telefoonbedrijf is ingesteld op onmiddellijke dienstbereidheid. De behoefte aan telefonische verbinding moet op hetzelfde oogenblik kunnen worden bevredigd als zij ontstaat, anders verliest de telefoon haar waarde.

Bovendien is het betrekkelijk kleine prijsverschil, dat per gesprek mogelijk zou blijken, te gering om voor weinig-sprekers van eenig belang te kunnen zijn, terwijl zij, die veel telefoneeren, juist de spitsuren noodig hebben.

Indien men door een hoog tarief in een korten spittijd het wegdringen van het verkeer uit de piekperiode zou willen forceeren, zou aan de grenzen van dezen spittijd een verkeersaccumulatie ontstaan, die ten gevolge van de gestimuleerde gelijktijdigheid der aanvragen, hoogst waarschijnlijk tot volkomen stagnatie in het bedrijf zou leiden. Hierin ligt een uiterst

-gevaarlijk moment van het door Prof. Goudriaan bepleite tariefsysteem.

- Is dan elke prijs-politiek in het telefoonbedrijf a priori te verwerpen? zou men kunnen vragen. Ik zou het niet willen beweren. Ten opzichte van het interlocaal verkeer heeft men dergelijke middelen wel met succes toegepast en ook het gesprekkentarieef op zichzelf is niet geheel vrij van bedrijfspolitieke tendenzen. Men moet echter niet vergeten, dat prijspolitiek een „*potentiaal*” is. Elke potentiaalverandering verstoort het evenwicht in het bedrijf en drijft naar een nieuwen evenwichtstoestand, waarin opnieuw de prijscalculatie als grondslag voor het tarief moet gelden. Een door prijspolitiek beheerscht bedrijf verkeert altijd in min of meer labielen toestand en zal snel en gemakkelijk zijn tarieven moeten kunnen wijzigen. Dat dit bij overheidsbedrijven, en zeer speciaal bij het telefoonbedrijf, niet het geval is, zal men wel gereedelijk willen toegeven.

Om deze reden moet men met alle prijs-politieke maatregelen in overheidsbedrijven zeer voorzichtig zijn.

Ten slotte nog een zuiver technische opmerking. Een telefoonbedrijf is geen op zichzelf staande onderneming, doch een onderdeel van een wereldorganisatie. Het spitsuurtarief belemmert de rationeele ontwikkeling van die organisatie, omdat het aan de automatisering van het interlocaal verkeer haast onoverkomelijke technische moeilijkheden in den weg legt.

* Amsterdam, 25 Maart 1929.

* * *

Naschrift. Mijn antwoord op de opmerkingen van Dr. Maitland wil ik korthedshalve in 3 punten samenvatten.

1. De heer M. heeft volkomen gelijk, dat ook een gesprekkentarieef gedurende de spitsuren de werkelijke kosten per abonné niet met volstrekte nauwkeurigheid weergeeft. De maximum waarde van de fout is in dit geval evenwel bekend en niet zeer groot. Deze fout immers ontstaat in hoofdzaak, doordat wij ons baseeren op het *aantal* gesprekken gedurende de spitsuren in plaats van op hun *totalen duur*. De fout wordt dus gekarakteriseerd door de dispersie van den gemiddelden verbindingsduur per abonné gedurende de spitsuren. Uit metingen van Dr. Maitland zelve en van anderen is evenwel bekend, dat de dispersie van den duur van *alle* verbindingen niet zeer groot is; Dr. Maitland zelf vond slechts 0,3. De dispersie van den *gemiddelden verbindingsduur per abonné* is dus noodwendig kleiner.

Bij een gesprekkentarieef zonder meer wordt de fout gekarakteriseerd door de dispersie van het *product van den gemiddelden verbindingsduur per abonné en den concentratiefactor van den abonné*. Er bestaan gegronde redenen — zegt Dr. Maitland — om te veronderstellen, dat deze dispersie gering is. Ce n'est pas jurer gros. Om zijn stelling te bewijzen zou hij moeten aantonen, dat de dispersie van dit product *kleiner* is dan die van den gemiddelden verbindingsduur alléén. Dit bewijs kan alleen door reeksen empirische onderzoeken bij verschillende centrales verkregen worden. En mijn geachte opponent zal het met mij eens zijn, dat het eerste begin van dit bewijs nog moet worden gepubliceerd. Zoolang dat niet is geschied, zijn er zeer „gegronde redenen” voor de veronderstelling, dat de dispersie van het product *groot* is dan die van den gemiddelden verbindingsduur alléén.

2. Laat ons evenwel aannemen, dat het bewijs geleverd ware, dat het gesprekkentarieef zonder meer de kosten per abonné nog iets nauwkeuriger benadert dan een gesprekkentarieef gedurende de spitsuren.

Dan nog zou dit tarief de eigenschap missen den abonné eraan te herinneren, dat 60 pCt. van de telefoonkosten worden veroorzaakt door de capaciteit van de installatie. Dan nog zou dit tarief de prikkel missen om den abonné ertoe te krijgen zijn gesprek-

ken — voor zoover mogelijk en met zijn eigen belang overeen te brengen — te verschuiven naar uren buiten de spits en dusdoende de belasting vergelijkmatigen de en de kosten voor zichzelf en anderen verlagende.

Het staat vast, dat er een aantal gesprekken zijn, die à la minute moeten worden gevoerd, maar ook dat er andere gesprekken zijn, die zeer goed een of meerdere uren verschoven kunnen worden. Een gesprekkentarif gedurende de spitsuren herinnert den abonné eraan, dat de werkelijke kosten, die zijn gesprek veroorzaakt, afhankelijk zijn van het tijdstip, waarop hij spreekt, hemzelf de keus latend tusschen een gesprek, dat geld kost en een gesprek, dat geen geld kost.

Op deze wijze zal een economisch gebruiken van de telefoon worden bevorderd met als uiteindelijk resultaat kostenverlaging voor alle betrokkenen.

Op deze wijze is met name te bereiken het aantrekken van verbruikers, wien tot dusver de kosten van een abonnement te hoog waren, maar die, mits blijvende buiten de spitsuren, op een zeer goedkope en economisch geheel verantwoorde manier zich nu het gemak van een telefoon kunnen gaan veroorloven!

3. Als men de vergelijkmatiging van de belasting inderdaad ziet als een begeerenswaardig doel, zal men de bezwaren, die ongetwijfeld overwonnen moeten worden, met een ander oog bezien.

De stuwung van het verkeer naar de grenzen van de spitsuren heeft men in de hand door het spits-tarief niet te hoog te stellen en de grenzen te leggen in uren waarop overkropping niet ernstig te duchten is (bijv. half negen en half één).

De meting, ook in intercommunaal verkeer, kan op dezelfde wijze geschieden als bij het normale gesprekkentarief, mits men de tellers uitschakelbaar maakt.

Zoo zijn er meer bezwaren, die men te boven kan komen. Waar een wil is, is een weg.

J. GOUDRIAAN.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

INDUSTRIËELE VREDE IN ZWEDEN.

Mejuffrouw Karin Kock te Stockholm schrijft ons: Het is tekenend, dat de moeilijkheden van de na-oorlogsjaren en de groote arbeidsconflicten tengevolge van de economische ontwrichting en de deflatie der prijzen gelijktijdig in vele landen een stemming ten gunste van het scheppen van betere verhoudingen tusschen de twee partijen op de arbeidsmarkt hebben teweeggebracht. De eerste stap tot bespreking van dit vraagstuk in het openbaar werd in Engeland genomen en de beweging dankt dan ook haar naam aan hem, die daar het initiatief nam tot de onderhandelingen tusschen werkgevers en werknemers. Ook in Zweden is in de laatste maanden toenadering tusschen beide partijen gezocht en al staat de beweging daar te lande nog in de kinderschoenen, toch zal het voor den buitenlandschen lezer van belang zijn iets te vernemen omtrent hetgeen hier inmiddels werd bereikt. Tevens zullen enkele woorden worden gewijd aan de bestaande wetgeving in Zweden met betrekking tot de bemiddeling en de arbitrage bij arbeidsconflicten.

Dergelijke conflicten, kunnen in twee groepen worden verdeeld: namelijk, conflicten, die ontstaan door verschil van opvatting omtrent de uitlegging van reeds bestaande collectieve overeenkomsten en conflicten, veroorzaakt door geschillen omtrent *nieuwe* overeenkomsten. Arbitrage bij alle arbeidsconflicten steunde tot verleden jaar slechts op vrijwillige overeenkomsten tusschen de beide partijen. De Staat had weliswaar een commissie voor arbeidsbemiddeling en arbitrage in het leven geroepen, doch geen der partijen was verplicht haar hulp in te roepen, noch, indien zij zulks deden, zich aan haar voorstellen te houden.

In 1928 werd evenwel door den Rijksdag een wet aangenomen, die de wettelijke zijde van de collectieve arbeidsovereenkomsten regelt en openlijke

conflicten van de eerstgenoemde soort ongeldig verklaart. Alle geschillen omtrent bestaande overeenkomsten moeten naar een arbeidsrechtbank worden verwezen. Deze rechtbank wordt gevormd door twee vertegenwoordigers van de werkgevers, twee van de werknemers en drie andere leden, onder wie de voorzitter, allen door de Regeering te benoemen. De beslissingen van de rechtbank zijn onder bedreiging van straf bindend voor beide partijen. De partij, die de wet overtreedt, is verplicht tot schadevergoeding. Boetes kunnen zoowel aan de organisatie als aan haar individuele leden worden opgelegd. Voor arbeiders bedraagt het maximum Kr. 200.— (ongeveer f 133.—). De wet trad den 1 Januari jl. in werking, doch is slechts van toepassing op de na dezen datum afgesloten overeenkomsten.

Het wetsontwerp ontmoette groote oppositie van de zijde der arbeiderspartij, die bij de aanneming tegenstemde. Zij legde zich hierbij evenwel niet neer en heeft bij den Rijksdag een wetsontwerp tot afschaffing van deze wet en wederinvoering van de vroegere vrijwillige arbitrage-commissie ingediend.

Bij de tweede soort conflicten, die verreweg het talrijkst zijn, bestaat nog steeds vrijwillige arbitrage. Behalve in zekere conservatieve kringen, voelt geen der partijen voor een wettelijke regeling tegen stakingen en uitsluitingen, die het gevolg zijn van geschillen over nieuwe looneischen en arbeidsvoorwaarden. In sommige gevallen, zooals bij de particuliere spoorwegmaatschappijen en de gemeente-bedrijven, werd reeds vroeger door partijen een clause in de collectieve arbeidsovereenkomsten opgenomen, die haar verplicht, alle geschillen aan arbitrage te onderwerpen. In den regel worden dergelijke conflicten echter niet door arbitrage opgelost. Dit wil niet zeggen, dat de Staat niets heeft gedaan voor de bevordering van rustige onderhandelingen bij arbeidsconflicten. Integendeel, in 1906 werd reeds een wet betreffende bemiddeling bij arbeidsconflicten aangenomen, die in 1920 nog werd aangevuld. Volgens deze wet benoemt de Regeering 7 bemiddelaars, elk voor één district. Tevens kan de Regeering één dezer bemiddelaars of een buitenstaander aanwijzen, om als bemiddelaar voor één tak van bedrijf, die ondernemingen in verschillende districten omvat, op te treden. Indien een conflict een bijzonder ernstig karakter draagt, kan de Regeering in zoo'n geval een speciale bemiddelingscommissie benoemen.

De bemiddelaar neemt het initiatief tot de bijeenroeping der partijen. Na kennisneming van haar eischen legt de bemiddelaar den partijen een compromis voor of verwijst hij het geschil naar een arbiter. De Regeering heeft 7 arbiters benoemd.

Het spreekt vanzelf, dat niet elk openbaar conflict door deze overeenkomsten kan worden vermeden. Gedurende de laatste jaren heerschten hier te lande verscheidene ernstige stakingen en uitsluitingen, die zoowel aan werkgevers als werknemers groote verliezen toebrachten en het economisch herstel vertraagden. Dit bracht natuurlijk in vele kringen teleurstelling teweeg ten aanzien van de werking van het openbare conflict ter verkrijging van betere voorwaarden. Men moet echter toegeven, dat de langdurige stakingen en uitsluitingen in de ijzermijnen gedurende de eerste acht maanden van het afgelopen jaar den weg baanden voor het initiatief, dat de nieuwe Minister van Binnenlandse Zaken in den herfst heeft genomen. Hij noodigde 200 vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers uit tot een bijeenkomst, die op 30 November en 1 December te Stockholm werd gehouden. Het lag niet in zijn bedoeling, dat deze bijeenkomst een of ander besluit zou nemen, doch wel, dat beide partijen gelegenheid zouden hebben, op neutraal terrein van gedachten te wisselen. Zijn initiatief vond grooten bijval bij alle kringen met uitzondering van de communisten, die thans reeds zoo ver zijn gegaan om een „Anti-

Mond-Conferentie" bijeen te roepen. De sociaal-democraten hebben echter van hun sympathie voor deze beweging doen blijken.

Voor de bevordering van den industriëlen vrede staan in hoofdzaak twee wegen open, namelijk, het scheppen van een goede verstandhouding bij reeds gerezen geschillen en het aankweeken van een gevoel van samenwerking bij werkgevers en werknemers, die de oorzaken tot de geschillen zouden kunnen uitschakelen of althans verminderen. De gedachtenwisseling kenmerkte zich over het algemeen door den vurigen wensch tot samenwerking en, te oordeelen naar de beschrijvingen van het door de arbeidersclubs en soortgelijke verenigingen reeds verrichte werk, schijnt industriële democratie merkwaardigerwijze zonder eenigen wettelijken maatregel te zijn ontstaan. Eén der hoofdpunten, gedurende de vergadering ter sprake gebracht, was de rationalisatie. De werknemers zijn zich in den regel bewust van de voordeelen, die dit proces hun op den duur kan verschaffen. Algemeen erkende men de moeilijkheid om de nadeelen gedurende de overgangperiode op te heffen, doch door samenwerking van beide partijen zou in dit opzicht veel kunnen worden bereikt. Bij sommige ondernemingen werden reeds commissies benoemd, waarin zoowel vertegenwoordigers van de ingenieurs als van de arbeiders zitting hebben, die de hervormingen op organisatorisch en technisch gebied kunnen voorbereiden.

Moeilijkheden zouden kunnen ontstaan door de eischen der arbeiders om deel te nemen aan het bestuur zoowel ten aanzien van aanstelling en ontslag als verdeeling van het werk. Het is echter mogelijk, dat de arbeiders, indien zij werkelijk dit deel van de leiding zouden mogen overnemen, spoedig de voordeelen van een hoogere leiding zouden inzien. Ik ken gevallen, waarin een kern het recht verkreeg het werk te verdeelen, doch reeds korten tijd daarna verzocht, van deze taak te worden onthéven wegens onderlinge oneenigheden en geschillen.

Het resultaat van de conferentie was de instelling van een commissie, bestaande uit vijf vertegenwoordigers van de werkgevers en van de werknemers, door de respectievelijke organisaties benoemd en vijf, door de Regeering aangewezen leden, waaronder twee ingenieurs en opperlieden. Deze commissie heeft tot taak, voorstellen uit te werken op grond van de op de conferentie gevoerde besprekingen ten aanzien van hetgeen behoort te geschieden ter bevordering van den industriëlen vrede. Zij heeft juist eenigen tijd geleden haar eerste zitting te Stockholm gehouden.

Het zal nog wel jaren duren, alvorens men eenig resultaat kan verwachten. In elk geval is het reeds van beteekenis, dat het begin er is, zoodat de mogelijkheid bestaat, dat men het oude standpunt, om maar steeds bij het geringste verschil van meening met oorlog te dreigen, zal verlaten. Eén onzer economen vreest, dat de beweging zal eindigen met het aannemen van een besluit door beide partijen ten nadeele van den verbruiker, die de kosten van een monopolie op de arbeidsmarkt zal hebben te dragen. Met deze mogelijkheid zal rekening moeten worden gehouden, al is het niet zeer waarschijnlijk, dat dit het resultaat zal zijn. De verdeeldheid tusschen werkgevers en werknemers is hiervoor te groot, terwijl het bovendien slechts bij die takken van industrie mogelijk zou kunnen zijn, die uitsluitend voor de binnenlandsche markt produceeren. Wij hebben gedurende de laatste jaren herhaaldelijk gezien, dat het monopolie, dat de werklieden in deze takken van bedrijf in werkelijkheid genoten, kwaad bloed zette bij hun collega's in andere industrieën, die als verbruikers hiervan de nadeelen ondervonden.

De beweging heeft goed ingezet, nu de geschillen, die in Januari bij de zaagmolens en machinefabrieken dreigden te rijzen, konden worden vermeden. Einde December kwamen nieuwe overeenkomsten tot stand

en voorzoover men reeds thans kan oordeelen, schijnt het loopende jaar er een van industriëlen vrede in de voornaamste takken der industrie te zullen worden.

AANTEKENINGEN.

De Ontwikkeling van de Electriciteitsindustrie in Duitsland.¹⁾

Het afgelopen jaar is voor de electriciteitsindustrie wederom zeer gunstig geweest. Ondanks de teruglopende conjunctuur is het door 122 Duitse fabrieken voortgebrachte quantum stroom van 12,5 miljard K.W.U. op 14,4 miljard K.W.U. gestegen. Geheel in overeenstemming hiermede heeft de electro-technische industrie zich ontwikkeld, een verschijnsel, dat zich ook in andere landen, met name in de Vereenigde Staten, voordoet.

Evenwel blijft het verbruik per hoofd in Duitsland bij dat in de Vereenigde Staten nog zeer aanzienlijk ten achter.

Over de capaciteit en productie zijn in de in het vorige jaar door de Vereeniging van Duitse IJzeren Staalfabrikanten gehouden vergadering eenige cijfers genoemd, die een duidelijk beeld van de ontwikkeling van deze industrie geven.

	Capaciteit K.W.U.	Productie in mill. K.W.U.	Prod. per hoofd v. d. bevolk. (K.W.U.)
1900	230.000	140	2,5
1913	2.100.000	2.800	42
1920	3.000.000	3.500	55
1924	4.000.000	9.000	142
1925	4.500.000	10.000	158
1927	5.000.000	12.000	190—200

Deze stijging is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de electrificering van de industrie, hoewel aan den anderen kant het huishoudelijk verbruik in de toekomst ongetwijfeld eveneens een zeer belangrijke rol zal gaan spelen. De productie van apparaten voor huishoudelijk gebruik is het afgelopen jaar enorm uitgebreid, waarmede een toenemende buitenlandse afzet gepaard is gegaan. De totale uitvoer van electro-technische producten in de twee laatste jaren werd door de onderstaande cijfers (in R.M. 1000) weergegeven:

	1928	1927	Toeneming in pCt.
Totale uitvoer	488.689	398.716	22,6
waarvan:			
Kabel	47.127	40.662	15,9
Metaaldradlampen	33.861	25.893	30,7
Telefooninstallaties	27.493	21.825	26,1
Draadlooze telegraphie	49.348	41.983	17,4
Meet- en telapparaten	37.597	32.936	14,1
Verlichting, verwarming	111.877	85.381	31,0

Bij de beschouwing van den stijgenden uitvoer moet evenwel rekening gehouden worden met de concurrentie van andere landen. Van bijzonder belang is in dit verband het feit, dat de Vereenigde Staten zich den laatste tijd veel moeite geven hun afzet naar Europa te vergrooten.

Hoewel de invoer van electro-technische artikelen ten bedrage van R.M. 45,6 millioen gering is in vergelijking met den uitvoer, blijkt uit de stijging van 36,4 pCt. ten opzichte van 1927, dat de buitenlandsche concurrentie zich scherper doet gevoelen.

Het is begrijpelijk, dat met deze toenemende ontwikkeling een grootere kapitaalbehoefte gepaard gaat. Alleen in 1928 heeft de electro-technische industrie voor een bedrag van een half miljard R.M. in het buitenland opgenomen.

In nauw verband met deze ontwikkeling staat eveneens de toenemende vraag naar de twee voornaamste grondstoffen, lood en koper. Het is een bekend feit, dat door de enorme prijsstijging van koper in de laatste maanden deze industrie zwaar wordt getroffen.

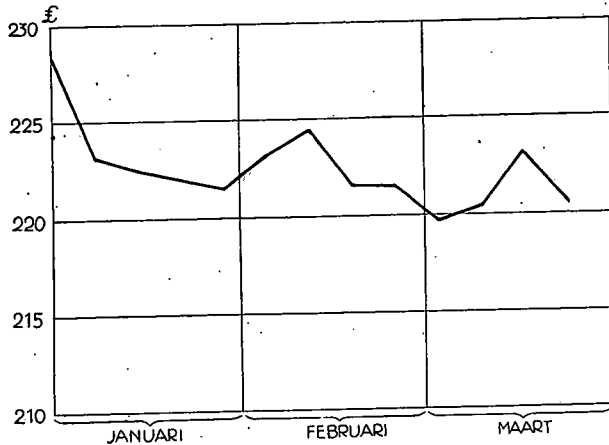
¹⁾ Dit overzicht is ontleend aan een bericht van de Berliner Handels-Gesellschaft.

Het Prijsverloop van Groothandelsartikelen gedurende het eerste kwartaal van 1929.

II (Slot).
TIN.

De markt bewoog zich gedurende de maand Januari in een geleidelijk dalende richting. De totale zichtbare voorraad bedroeg in December van het vorige jaar 23.508 tons vergeleken met 14.862 tons in December 1927 en 15.004 tons in December 1926. In overeenstemming hiermede zijn de voorraden te Londen en Liverpool eveneens aanzienlijk grooter dan een jaar geleden. Het afgelopen jaar heeft zich gekenmerkt door een stijgende wereldconsumptie en productie. De consumptie nam met 8 pCt. tot 153.000 tons toe en de productie met 15 pCt. tot 159.000 tons. Hoewel het verbruik met name in de Vereenigde Staten zich nog steeds in stijgende richting beweegt, gaat hiermede evenwel een nog grootere uitbreiding van de productie gepaard.

De voorraden in Groot-Brittannië namen dan ook in Februari verder toe, temeer waar de koopers een afzijdige houding aannemen. Vooral in de tweede helft van deze maand heeft dit een drukkenden invloed op de markt uitgeoefend.

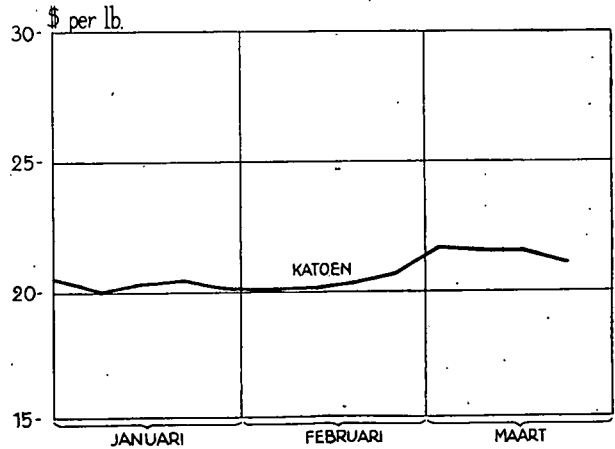

De aanhoudende stijging van de voorraden te Londen en te Liverpool zette zich ook in Maart voort. In het begin van deze maand bedroegen de voorraden in de beide genoemde plaatsen 9.354 tons tegen 2.956 tons in de overeenkomstige periode van het vorige

jaar, wat niet zonder uitwerking op de prijzen bleef. Gedurende het midden van de vorige maand kwamen de koopers echter weder in de markt, wat een afnemning der voorraden tot gevolg had en met een geringe prijsstijging gepaard ging, hoewel hierbij de hausse op de andere metaalmarkten, vooral op die van koper, haar invloed heeft doen gelden.

KATOEN.

De fluctuaties van de katoenprijzen zijn in het afgelopen kwartaal al heel gering geweest. Gedeeltelijk is zulks te wijten aan den minder bevredigenden toestand in de industrie, daar de statistische positie van het artikel zeer sterk is. In de maand Januari bleven prijzen zeer stabiel, doch in de tweede helft van Februari werd de markt wat vaster in verband met de sterke vermindering van den zichtbaren voorraad.

Begin Maart maakte deze stijging verderen voortgang toen bleek, dat het verbruik in het laatste halfjaar 1 Augustus—31 Januari zeer groot was geweest, terwijl speciaal in de Vereenigde Staten de vraag van de industrie gunstig bleef. In de tweede helft van Maart kwam de markt echter onder den invloed van den minder gunstigen toestand op de New Yorksche geldmarkt, waardoor vele houders hun bezit liqvideerden, zoodat ten slotte de notëering bij het einde van het kwartaal slechts weinig hooger was dan op 1 Januari jl.

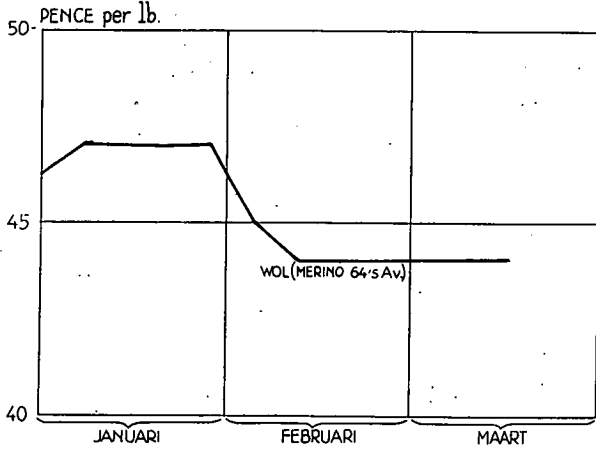
STATISTISCH OVERZICHT

	TARWE Hard Winter No. 2 loco Rotterdam/ Amsterdam per 100 K.G.		ROGGE American No. 2) loco Rotterdam per 100 K.G.		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		GERST Amer. No. 2) loco Rotterdam per 2000 K.G.		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.		STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerkolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 t/m 33.90 Bé s. g. per barrel		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesbrough per Eng. ton		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton	
	Jaargemidd.	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	\$	%	Sh.	%	£
1925	17,20	100,0	13,07 ⁵	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	10,80	100,0	1,68	100,0	73/-	100,0	62,1/6	100,0
" 1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	196,75	83,4	360,50	77,9	17,90	165,74	1,89	112,5	86/6	118,5	58,1/-	93,5
Januari 1927	15,22 ⁵	88,5	12,50	95,6	165,00	71,3	222,25	94,2	362,50	78,4	13,35	123,7	1,75	104,2	85/6	117,3	55,7/6	89,2
Februari	15,22 ⁵	88,5	13,05	99,8	167,00	72,1	230,00	97,5	373,75	80,8	12,10	112,0	1,70	101,2	83/6	114,4	54,16/-	88,3
Maart	15,05	87,5	12,70	97,1	164,50	71,1	219,25	92,9	354,75	76,7	11,25	104,2	1,26	75,0	81/-	111,0	55,17/-	88,9
April	14,80	86,0	12,82 ⁵	98,1	173,00	74,8	237,50	100,6	351,50	76,0	11,00	101,9	1,22	72,6	80/-	109,6	55,2/6	88,8
Mei	15,75	91,6	13,57 ⁵	103,8	172,75	74,6	258,25	109,4	373,75	80,8	10,95	101,4	1,22	72,6	74/-	101,4	54,14/-	88,1
Juni	15,60	90,7	13,20	101,0	175,25	75,8	245,00	104,2	372,75	80,6	11,00	101,9	1,22	72,6	70/-	95,9	54,2/6	87,2
Juli	15,10	87,8	12,05	92,2	171,50	74,1	235,75	99,9	367,75	79,5	11,10	102,8	1,22	72,6	70/-	95,9	53,19/-	86,9
Augustus	14,87 ⁵	86,5	11,45	87,6	178,50	77,1	252,50	107,0	368,25	79,6	11,05	102,3	1,22	72,6	69/-	94,5	55,5/6	89,0
September	14,70	85,5	12,15	92,9	179,50	77,5	233,25	98,8	369,50	79,9	10,90	100,9	1,22	72,6	65/-	89,0	54,13/-	88,0
October	13,72 ⁵	79,8	11,45	87,6	178,75	77,2	230,50	97,7	359,00	77,6	10,90	100,9	1,22	72,6	65/-	89,0	55,5/-	89,0
November	13,45	78,2	12,12 ⁵	92,7	184,75	79,8	233,25	98,8	349,75	75,6	10,65	98,6	1,22	72,6	65/-	89,0	59,1/-	95,1
December	13,40	77,9	12,57 ⁵	96,2	201,00	86,8	246,25	104,3	348,25	75,3	10,60	98,1	1,22	72,6	65/-	89,0	60,2/-	96,8
Januari 1928	13,50	78,5	12,70	97,1	207,50	89,6	247,75	105,0	361,00	78,0	10,30	95,4	1,22	72,6	65/-	89,0	62,-/	99,9
Februari	13,80	80,2	12,87 ⁵	98,5	226,50	97,8	243,75	103,3	361,00	78,0	10,00	92,6	1,21	72,0	65/-	89,0	61,12/-	99,2
Maart	14,60	84,9	14,00	107,1	240,75	104,0	255,75	108,4	350,75	75,8	9,95	92,1	1,19	70,8	65/6	89,7	61,3/6	98,6
April	15,30	88,9	14,97 ⁵	114,5	239,50	103,5	261,00	110,6	358,25	77,5	10,05	93,1	1,19	70,8	66/-	90,4	61,14/6	99,4
Mei	15,30	88,9	15,47 ⁵	118,4	238,50	103,0	260,75	110,5	372,00	80,4	10,60	98,1	1,19	70,8	66/-	90,4	62,15/-	101,1
Juni	14,37 ⁵	83,6	14,27 ⁵	109,2	234,00	101,0	252,50	107,0	365,25	79,0	10,10	93,5	1,19	70,8	66/-	90,4	63,17/-	102,9
Juli	14,25	82,8	13,07 ⁵	100,0	246,75	106,6	241,00	102,1	359,75	77,8	10,10	93,5	1,19	70,8	66/-	90,4	62,18/-	101,3
Augustus	12,00	69,8	12,62 ⁵	96,6	214,75	92,8	226,75	96,1	350,75	75,8	10,05	93,1	1,21	72,0	66/-	90,4	62,10/6	100,7
September	11,65	67,7	11,57 ⁵	88,5	198,75	85,9	198,25	84,0	350,75	75,8	10,00	92,6	1,21	72,0	66/-	90,4	63,8/-	102,1
October	12,27 ⁵	71,4	12,27	93,8	218,50	94,4	189,50	80,3	366,00	79,1	9,95	92,1	1,19	70,8	66/-	90,4	65,12/-	105,7
November	12,32 ⁵	71,7	12,07 ⁵	92,4	227,25	98,2	185,50	78,6	386,25	83,5	10,20	94,4	1,19	70,2	66/-	90,4	67,18/-	109,4
December	12,30	71,5	11,90	91,0	220,25	95,1	180,50	76,3	373,75	80,8	10,10	93,5	1,18	70,2	66/-	90,4	70,3/-	113,0
Januari 1929	12,35	71,8	12,20	93,3	231,50	100,0	194,25	82,5	365,00	78,9	10,10	93,5	1,16	69,0	66/-	90,4	75,10/6	121,7
Februari	12,35	71,8	12,20	93,3	231,50	100,0	194,25	82,5	365,00	78,9	10,10	93,5	1,16	69,0	66/-	90,4	75,10/6	121,7
Maart	12,65	73,5	12,62 ⁵	96,6	233,00	100,6	191,75	81,3	357,25	77,2	12,90	119,4	1,11	66,1	66/6	91,1	78,-/6	125,7
2 April	12,60	73,3	11,90	91,0	222,00	95,9	181,00	76,7	361,00	78,0	11,15	103,3	1,11	66,1	67/-	91,8	89,8/-	144,0
8	12,30	71,5	11,60	88,1	218,00	94,1	181,00	76,7	368,00	79,6	10,95	101,4	1,11	66,1	67/-	91,8	95,7/6	153,6

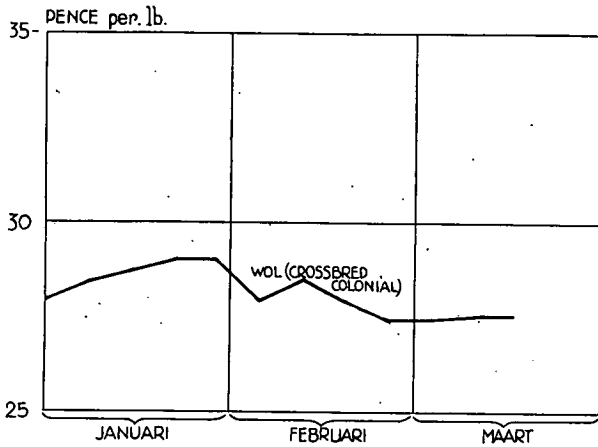
1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nummers van 8 en 15 Augustus 1928. (No. 658- en 659) pag. 689/90 en 709. 2) = Western. vóór de invoering van Manitoba No. 3. † Zuid-Russische.

WOL.

Gedurende de maand Januari bleven de prijzen voor ruwe wol, bij een kalme markt, ongeveer gehandhaafd op het peil van ultimo December. Gedurende Februari valt een lichte prijsdaling te constateeren, welke echter aan het einde dier maand tot staan kwam, terwijl in Maart de stemming zich eenigszins verbeterde, waardoor de prijzen zich op het lagere niveau konden handhaven. Het prijsverloop voor gekamde wol is hiermede analoog.

De vraag voor de merinos-soorten was, hoewel niet

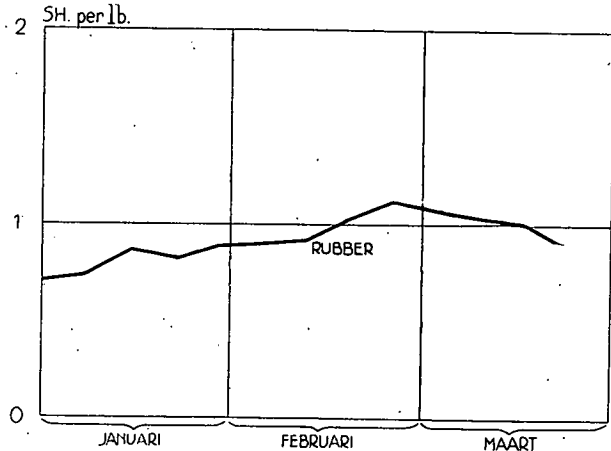
groot, toch steeds beduidender dan die voor crossbred. Vooral in het tijdperk der laagste prijzen werden fijnere crossbreds minder gevraagd, dit in verband met het feit, dat merinos-qualiteiten goedkoop te verkrijgen waren.

In Maart echter valt een eenigszins toenemende belangstelling voor crossbred waar te nemen, zoodat de toestand aan het einde van het kwartaal, in aanmerking nemende, dat het einde van het wolveizoen ongeveer bereikt is, niet bepaald ongunstig genoemd kan worden, hoewel natuurlijk de toestand in de betreffende industrie, welke nog steeds onbevredigend is, niet nalaat haar invloed op den wolhandel uit te oefenen.

RUBBER.

Het nieuwe jaar zette in met een aanzienlijke prijsstijging vergeleken met het prijsniveau gedurende de tweede helft van 1928.

Deze prijsstijging ging voornamelijk van Londen uit en moet naast de dekking van enkele baisseposities, voor een groot deel worden toegeschreven aan het feit, dat de aanvulling der voorraden in Europa bij de verwachtingen ten achter bleef. Ook in Febr. bleef de markt willig en noteerde de prijs voor rubber R.S.S. in de tweede helft van deze maand boven 1 sh.

Tot deze verbetering hebben vooral bijgedragen de hogere cijfers van het verbruik in de Vereenigde Staten in Januari en een vermindering van de voor-

AN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

TIN locoprijzen Londen per Eng. ton		KATOEN for Middling locoprijzen New York per lb.		WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		WOL gekamde Australische, Crossbred Colo- nial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		RUBBER ⁴⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal- suiker loco R'dam/A'dam. per 100 K.G.		KOFFIE Robusta Locoprijzen. Rotterdam per 1/2 K.G.		THEE Afl. N.-I. thee. A'dam gem. pr. Java- en Suma- tratheep. 1/2 KG.		Indexcijfer v/h. Centr. B. v. d. Stat., herleid van 1913 = 100 tot 1925 = 100		Indexcijfer van The Economist, herleid 1927 = 100 tot 1925 = 100	
£	%	¢ cts.	%	pence	%	pence	%	Sh.	%	fl.	%	cts.	%	cts.	%				
161.17/-	100,0	23,25	100,0	55,00	100,0	29,50	100,0	2/11,625	100,0	18,75	100,0	61,375	100,0	84,5	100,0	100,0	100,0		
190.17/6	111,1	17,55	75,5	47,25	85,9	24,75	83,9	2/-	67,4	17,50	93,3	55,375	90,2	94,25	111,5	93,2	103,8		
99.13/6	114,4	13,45	57,5	45,00	81,8	25,25	85,6	1/7,375	54,4	22,00	117,3	50	81,5	71	84,0	93,5	98,6		
09.8/6	118,2	14,15	60,6	46,25	84,1	26,00	88,1	1/7,125	53,7	21,125	112,7	48,75	79,4	71,25	84,3	94,2	100,7		
12.15/-	119,4	14,25	61,3	47,75	86,8	26,50	89,8	1/8,25	56,8	20,625	110,0	48	78,2	70	82,8	92,9	99,0		
04.1/-	116,1	14,75	63,4	47,50	86,4	26,25	89,0	1/7,875	55,8	20,25	108,0	48	78,2	72,25	85,5	92,3	98,4		
95.12/-	112,9	16,15	69,5	47,00	85,5	26,00	88,1	1/7,75	55,4	20,25	108,0	47	76,6	86,5	102,4	93,5	100,1		
96.9/6	113,2	16,85	72,7	47,25	85,9	26,00	88,1	1/6	50,5	18,375	98,0	47	76,6	81,25	96,2	97,4	100,5		
89.15/6	110,7	17,90	77,0	48,50	88,2	26,50	89,8	1/4,75	47,0	18,625	99,3	47	76,6	84	99,4	97,4	100,5		
92 -/6	111,5	19,70	84,7	48,50	88,2	26,50	89,8	1/5,25	40,8	18,50	98,7	45,375	73,9	—	—	96,1	102,2		
87.12/6	109,8	22,05	94,4	50,00	90,9	26,50	89,8	1/4,25	45,6	17,875	95,3	44,25	72,1	94,5	111,8	96,8	101,3		
64.2/6	100,9	20,65	88,8	50,25	91,4	26,75	90,7	1/4,375	46,0	16,875	90,0	45,25	73,7	93	110,1	96,8	100,3		
64.4/6	100,9	20,25	87,1	52,25	95,0	28,50	96,6	1/6,5	51,9	17,25	92,0	46	74,9	96	113,6	97,4	99,4		
66.13/6	101,8	19,70	84,7	51,50	93,6	28,75	97,3	1/7,75	55,4	17,875	95,3	46	74,9	89,25	105,6	97,4	99,0		
55.1/-	97,4	19,25	82,8	53,00	96,4	29,75	100,8	1/7,25	54,0	17,375	92,7	46	74,9	84,5	100,0	98,7	97,6		
33.10/6	89,2	18,35	78,9	54,75	99,5	31,75	107,6	1/3,75	44,2	16,75	89,3	46	74,9	79,5	94,1	96,7	98,4		
33.17/6	89,3	19,35	83,2	55,00	100,0	33,25	112,5	1/0,75	35,8	16,875	90,0	47	76,6	79	93,5	98,1	99,6		
34.6/-	89,5	20,65	88,8	54,50	99,1	33,00	111,9	-/9,375	26,3	16,875	90,0	47	76,6	74,25	87,9	98,7	99,6		
30.13/-	88,1	21,55	92,7	54,25	98,6	32,25	109,3	-/9	25,3	16,625	88,7	48,25	78,6	78,25	92,6	98,1	101,4		
18.8/6	83,4	21,35	91,8	55,50	100,9	31,75	107,6	-/9,25	26,0	15,75	84,0	49	79,8	73,25	86,7	98,1	101,3		
11.19/-	80,9	21,75	93,5	53,00	96,4	31,25	105,9	-/9,25	26,0	15,50	82,7	49,875	81,3	71,25	84,3	97,5	99,5		
11.18/-	80,9	19,30	83,0	51,75	94,1	30,00	101,7	-/9,25	26,0	16,00	85,3	51,875	84,5	67,75	80,1	92,9	96,6		
14.7/6	81,9	18,55	79,8	47,00	85,5	29,00	98,3	-/8,5	23,9	15,875	84,7	52,75	86,0	70,25	83,1	93,5	95,7		
21.19/-	84,8	19,45	83,7	46,25	84,1	27,25	92,4	-/8,625	24,2	14,625	78,0	53	86,4	73	86,4	94,2	95,8		
32.10/6	88,8	19,90	85,6	47,25	85,9	27,50	93,2	-/8,5	23,9	13,925	74,3	51,75	86,6	75,75	89,6	95,5	96,3		
28.8/-	87,2	20,45	88,0	46,25	84,1	28,00	94,9	-/8,5	23,9	13,775	73,5	53,125	86,6	77,25	91,4	94,2	96,3		
22.7/6	84,9	20,20	86,9	46,75	85,0	28,75	97,3	-/8,5	23,9	13,775	73,5	53,125	86,6	77,25	91,4	94,2	96,3		
22.11/-	85,0	20,10	86,5	44,25	80,5	27,75	94,1	1/-	33,7	13,375	71,3	54	88,0	74,25	87,9	94,2	96,3		
21.0/6	84,4	21,25	91,4	44,00	80,0	27,50	93,2	1/0,125	34,0	13,50	72,0	54	88,0	72,75	86,1	94,2	96,3		
19.12/6	83,8	20,95	90,1	43,75	79,5	27,50	93,2	1/1,25	31,6	13,75	73,3	54	88,0	72,75	86,1	94,2	96,3		
6.5/-	82,6	20,65	88,8	43,75	79,5	27,50	93,2	-/11	30,9	13,625	72,7	54	88,0	72,75	86,1	94,2	96,3		

huidige officiele noteeringswijze (Jan. 1928). ³⁾ = Malting vóór de invoering van de huidige offic. noteeringswijze (Jan. 1928). ⁴⁾ Jaar- en maandgemiddelden afgerond op 1/8 pence. ⁵⁾ 1 April ⁶⁾ 5 April. ⁷⁾ 4 April.

raden in Engeland. Tegen het einde van Februari lokten de hoge prijzen veel aanbod uit, vooral van speculanten, terwijl ook Amerikaansche verkoopers op de Londensche markt opereerden. Deze factor werkte zoo ongunstig, dat de prijsdaling in Maart zich verder voortzette, mede als een gevolg van de groote verschepingen uit Malakka.

Volgens de schatting van de firma Hymans, Kraay en Co. te Londen heeft de wereldconsumptie in 1928 672.600 ton bedragen, vergeleken met 582.000 ton in 1927, wat dus een toeneming van ruim 15 pCt. betekent. Van dit cijfer komt voor rekening van de Verenigde Staten 441.300 ton of 65,62 pCt. van de totale consumptie.

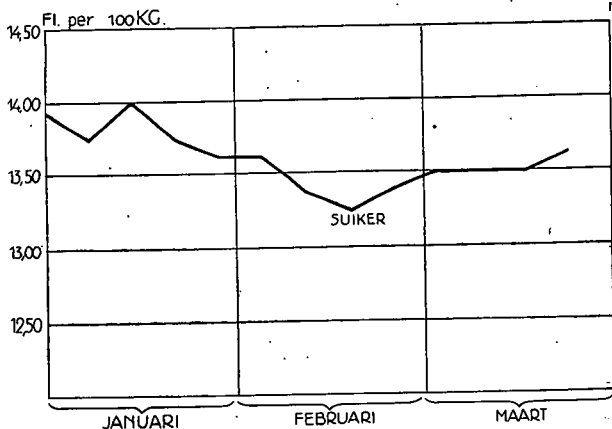
De productie voor 1929 wordt door deze firma op 715.500 ton en de wereldconsumptie op 692.000 ton geschat, zoodat de productie dus de consumptie met 23.500 ton zal overtreffen. Voor de groote productiecentra is deze schatting als volgt samengesteld:

Malakka	342.000 ton
Ceylon	60.000 „
Nederlandsch Oost-Indië (droog gewicht)	234.500 „
Andere ondernemingen in het Oosten ..	44.000 „
Amerika en Afrika	35.000 „

Totale wereldproductie 715.500 ton

SUIKER.

Het afgelopen kwartaal heeft voor het artikel Suiker weinig belangrijks te zien gegeven. Met uitzondering van Java, vertoonden de verschillende groote suikermarkten een lusteloos tot flauw aanzien met slechts geringe prijsfluctuaties. Amerika en Londen dienden hierbij als voorbeeld voor het Vasteland van Europa. De Amerikaansche en Engelsche Raffinadeurs wisten gedurende al dien tijd hun politiek te handhaven om slechts naar gelang van de hoognoodige behoeften te koopen en daarmee den prijs gedrukt te houden. Voor ruwsuiker kon de prijs in Amerika zich dan ook niet boven ongeveer 2 d.c. (op basis van Cubasuiker c. & fr. New York) verheffen en bewoog zich meestentijds zelfs daaronder. Een en ander beïnvloedde de Amerikaansche en Europeesche termijnmarkten, alwaar de prijzen over het algemeen een langzame afbrokkeling vertoonden.

Java was de eenige markt met vaste tendenz, vooral voor leveringen tot en met Maart. Dit staat daarmee in verband, dat de voorradige suiker zich in vaste handen bevindt en hoog noodig is voor de locale consumptie, waardoor de prijs tot ver boven Europeesche en Amerikaansche pariteit kon stijgen en een gedeelte van de naar Britsch-Indië verkochte Javasuiker door exporteurs teruggekocht werd. Als gevolg hiervan werden belangrijke partijen Europeesche Suiker naar Britsch-Indië verkocht; zelfs in Nederland opgeslagen Javasuiker werd door Britsch-Indië opgenomen.

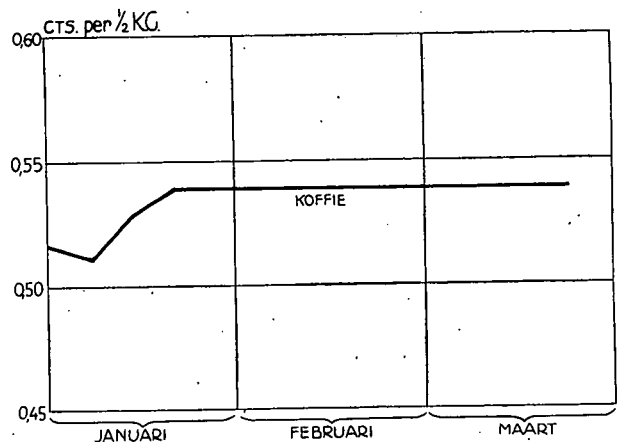
In het begin van Januari werd bekend, dat einde December uit den nieuwen Java-oogst een kwantum

van 300.000 tons witte suiker tot f 13 per 100 KG. verkocht werd, waarop nog eenige afdoeningen op deze basis volgden. In den laatsten tijd kwamen zoo goed als geen afdoeningen uit de eerste hand meer tot stand.

De Suikerrestrictie op Cuba werd door President Machado geheel opgeheven, met dien verstande, dat ook exporteurs hun suiker naar alle buitenlandsche markten mochten verkopen buiten contrôle der Suikercommissie.

KOFFIE.

De curve, voorstellende den prijsloop van loco Robusta Koffie gedurende de eerste drie maanden van het jaar, toont weliswaar een kleine stijging, doch geeft daarmee geen juist beeld van den prijsloop van het artikel op de wereldmarkt, daar van Robusta Koffie in dit tijdsverloop in Nederland — en trouwens ook elders — slechts geringe voorraden waren (hetgeen de oorzaak was van de rijzing) en nieuwe aanvoren niet vóór Juni a.s. kunnen worden tegemoetgezien. Voor een beoordeeling van de prijsbeweging op de wereldmarkt komt in de eerste plaats in aanmerking de loop van den prijs van Santos Koffie, de

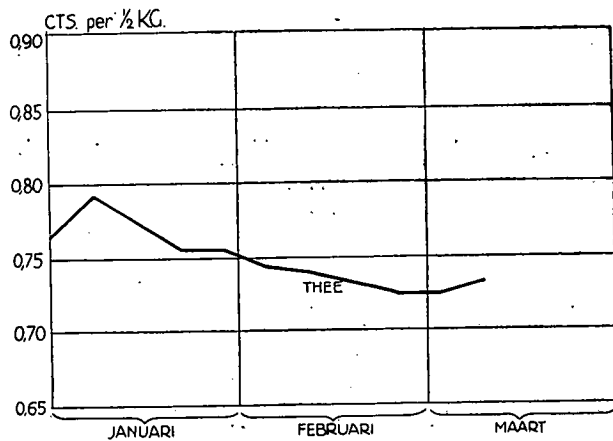
grootste soort, welke in het begin van Januari in de eerste hand werd aangeboden tot 102/6 per cwt. kost en vracht Rotterdam/Amsterdam en langzaam aan steeg tot bijna 109/-, om in de maand Maart weder te dalen tot 105/6. De aanleiding tot de stijging en tot de daarop gevolgde daling is uitsluitend te zoeken in manipulaties van het productieland zelf, dat, zooals bekend is, door het leveren van niet meer dan de hoeveelheid, welke voor het wereldverbruik noodig is en door het voorloopig achterhouden van de rest, tot nu toe in staat is geweest de prijzen voor te schrijven.

THEE.

De theemarkt was gedurende het eerste kwartaal in mineur gestemd. Weliswaar heerschte er bij den aanvang van het jaar een vaste tendenz en konden de prijzen niet onbelangrijk verbeteren, doch deze opleving was slechts van korten duur. De verwachting, dat ten gevolge van geringeren afscheep uit Noordelijk Britsch-Indië de Europeesche voorraden aldaar belangrijk zouden afnemen, werd niet bewaarheid. Integendeel bleek dat, terwijl de voorraden in Engeland telken jare plegen te slinken gedurende de eerste maanden van het jaar, zij ditmaal op ulto. Februari nog grooter waren geworden, hetgeen voor een deel aan den zooveel kleineren invoer tot verbruik in Engeland gedurende die maand moet worden toegeschreven.

Vooraf in de Amsterdamsche veiling van 24 Januari viel dan ook een vrij belangrijke prijsdaling waar te nemen.

Tot dit flauwe aanzien der theemarkt hebben verschillende buitengewone omstandigheden medegewerkt. De disconto-verhoging in begin Februari te Londen heeft blijkbaar mede koopers eenigszins terughoudend gemaakt.

Een dienovereenkomstig effect had het officieele onderzoek, dat in Engeland werd ingesteld omtrent de gevolgen van het door eenige Britsche planters-vereeningen geopperde voorstel om alle verpakte thee van een herkomst-merk te voorzien.

Uiteraard was zulk een maatregel, waarvan echter niets komt, tegen Java- en Sumatra-thee gericht.

De hierdoor ontstane onzekerheid werd nog ver-groot door geruchten, dat de Engelsche regering veranderingen in het huidige tarief van invoerrechten, dan wel algeheele afschaffing van het invoerrecht op thee overwoog, behalve van dat op „foreign grown” thee.

Het herstel, dat de laatste weken van Maart op de theemarkt, vooral voor de Java- en Sumatra-thee intrad, is wellicht een aanwijzing dat het zoover niet zal komen.

De kapitaalsuitgiften van Britsche investment trusts in het eerste kwartaal van 1929.

Onder de emissies, die op de geldmarkt te Londen worden geplaatst, nemen die van de investment trusts een steeds grootere plaats in. Was de ontwikkeling in het afgelopen jaar in dit opzicht reeds zeer merkwaardig, omdat het totaal bedrag van de door de Britsche investment trusts uitgegeven aandelen en obligaties in vergelijking met 1927 met meer dan 100 pCt. was toegenomen, en ongeveer £ 31½ miljoen beliep¹⁾; in het eerste kwartaal van het nieuwe jaar blijkt de activiteit op dit gebied die van het vorige jaar ver te overschrijden, zooals uit onderstaand overzicht blijkt, dat aan „The Economist” van 30 Maart jl. is ontleend:

Uitgifte volgens prospecti	£ 11.269.500
Aan „insiders”	£ 6.050.000
Aan het publiek	5.219.000
Alleen aan aandeelhouders	5.853.396
Totaal	£ 17.122.896

¹⁾ Zie eveneens het artikel „De ontwikkeling der Britsche Investment Trusts” in het nummer van 27 Maart jl.

„The Economist” merkt hierbij op, dat, hoewel op de leiding van de beste investment trusts vanzelfsprekend niets is aan te merken, de belegger evenwel altijd goed zal doen, om nauwkeurig toe te zien, onder wiens auspiciën deze maatschappijen worden opgericht, daar dit uit practisch oogpunt het beste criterium is om een investment trust te beoordeelen.

De onderstaande tabel geeft nadere bijzonderheden over de 15 instellingen, die in de afgelopen maanden een beroep op het publiek hebben gedaan.

De Aberdeen, Ceylon and Eastern Trust maakte bekend, dat zij speciale aandacht zou schenken aan de belegging in thee- en rubberfondsen, terwijl de Foreign Railways Investment Trust, wier emissie voor 84 pCt. door „underwriters” is overgenomen, haar beleggingen in het bijzonder, maar niet geheel, zou uitstrekken tot fondsen van buitenlandsche spoorwegen.

De werkzaamheden van de overige 13 instellingen dragen een meer algemeen karakter. Het prospectus van de Nineteen Twenty-Nine Investment Trust vermeldde, dat speciaal de belegging in Iersche fondsen op den voorgrond zou staan.

Indexcijfers van groothandelsprijzen.

„The Economist” schrijft: Gedurende de afgelopen maand vervolgden de groothandelsprijzen over het algemeen hun ingezette stijging, zoodat ons indexcijfer einde Maart ongeveer ½ à 1 pCt. hooger was dan een maand tevoren en bijna 1,2 pCt. hooger dan einde 1928. De volgende tabel toont de maandelijksche veranderingen der indexcijfers voor elke groep gedurende het laatste kwartaal; die voor Maart 1928 zijn ter vergelijking bijgevoegd:

Gemiddelde 1927 = 100

	Mrt. 1928	Dec. 1928	Jan. 1929	Feb. 1929	Mrt. 1929
Granen en Vleesch....	107.0	97.6	96.7	101.2	100.9
Andere voedings en ge-notmiddelen.....	96.9	90.2	89.4	88.5	87.3
Weefstoffen.....	107.4	101.7	101.3	99.9	100.8
Delfstoffen.....	91.4	94.1	94.8	96.4	99.7
Diversen.....	96.9	91.4	91.2	91.4	91.4
Totaal.....	99.9	95.0	94.7	95.6	96.1

De prijzen voor voedingsmiddelen daalden gedurende de maand Maart, terwijl die voor grondstoffen opliepen in hoofdzaak tengevolge van een verdere scherpe stijging der delfstoffenprijzen. De groep weefstoffen herstelde zich eveneens en de groep Diversen toonde in totaal geen verandering. De prijzen der afzonderlijke artikelen fluctueerden gedurende de afgelopen maand aanzienlijk, zooals blijkt uit de volgende tabel, die de veranderingen weergeeft van de 58 artikelen welke ons indexcijfer omvat.

Bij de groep Granen en Vleesch kwamen de grootste stijgingen voor bij Argentijnsch rundvleesch en de grootste dalingen bij Engelsch schapenvleesch en

	Totale uitgifte	Toegewezen aan „Insiders”	Onder de auspiciën van of door
Aberdeen, Ceylon & Eastern Tr.....	£ 250,000	£ 125,000	Aberdeen Trust group. (Glasgow).
Clyde & Mersey Inv. Trust.....	1,250,000	1,000,000	S. Japhet and Co.
Compass Investment Trust.....	750,000	500,000	International bankers (including Schroder and Co.).
English and International Trust.....	1,000,000	750,000	Lord St. Davids and others.
Foreign Railways Inv. Trust.....	2,100,000	..	Lord Bearsted and others.
London and Holyrood Trust.....	1,500,000	1,250,000	Im Thurn group.
Monks Investment Trust.....	600,000	400,000†	..
Nat. Dom. & Gen. Inv. Corp.....	150,000	75,000	Lord Bearsted and others.
Nineteen Twenty-Nine Investment Trust.....	1,000,000	700,000	..
Scottish National Trust.....	144,000*	..	} (Scotland).
Second Scottish National Trust.....	144,000*	..	
Third Scottish National Trust.....	144,000*	..	
Second Scottish East. Inv. Trust.....	237,500*	..	(Edinburgh).
Tr. Co. of London & Scotland.....	1,000,000	750,000†	British Assets Trust, Anglo-American Debenture Corp. etc.
Winterbottom Trust.....	1,000,000	500,000	Winterbottom Book Cloth Co., Grange Trust, etc.

* Debenture stock.

† At least.

	Indexcijfer Toe-(+) of afnemings(-) in perc. vergeleken met			Indexcijfer Toe-(+) of afnemings(-) in perc. vergeleken met			Indexcijfer Toe-(+) of afnemings(-) in perc. vergeleken met	
	vor. maand	vorig jaar		vor. maand	vorig jaar		vor. maand	vorig jaar
Tarwe (buitenl.) ...	-3,8	-15,9	Katoen (Am.).....	+1,8	+1,7	Hout (Eng.).....
„ (Eng.).....	..	-2,5	„ (Egypt.)...	+6,9	-3,7	„ (Zweedsch)
Meel	-5,4	-13,4	Garen.....	+1,6	-1,5	Cement	-13,0
Gerst.....	-0,8	-6,1	Laken.....	+1,8	-1,7	Huiden.....	..	-27,3
Haver	-11,4	Wol (Eng.).....	-3,7	-10,3	Leder	-2,2	-26,7
Mais	-1,7	-7,3	„ (Austr.)	-2,4	-17,1	Benzine No. 1....	+14,8	+52,2
Rijst	+4,1	-7,3	„ (tops).....	+2,3	-20,1	Petroleum.....	+14,2	+14,2
Aardappelen	-10,7	-16,6	Zijde	+1,4	Stookolie.....	..	-6,9
Rundvleesch (Eng.)..	..	-11,2	Vlas	-1,1	-16,8	Lijnolie	-4,1	-1,7
„ (Arg.).....	+19,5	+8,8	Hennep	-3,3	Talk	+7,9
Schapenvl. (Eng.)..	-9,8	-16,4	Jute	-2,9	+5,1	Rubber.....	-14,5	-17,0
„ (N. Z.).....	+1,6	+3,5	Weefstoffen.....	+0,9	-6,1	Soda.....
Varkensvl. (Deensch)	-0,9	+32,0	Ruw-IJzer.....	..	+1,5	Amm. Sulphaat
Granen en Vleesch..	-0,3	-5,7	Stalen rails.....	Creosoot	-4,5	-34,8
Thee	+0,7	+11,6	IJzeren staven	Diversen.....	..	-5,7
Koffie	+0,5	-4,2	Tin (platen).....	+1,4	..			
Cacao	+4,0	-17,0	Kolen (Welsch)...	+8,9	+11,7			
Rietsuiker	-17,8	„ (Dur. Gas.)..	+3,4	+1,7			
Bietsuiker	+0,4	-23,2	„ (huisbrand)	+13,2			
Kaas (Can.).....	+1,0	-2,8	Lood	+5,0	+25,0			
Boter (Deensche)...	-12,2	-15,3	Tin	-7,7			
Kokosolie.....	-5,3	-15,0	Koper.....	+15,9	+56,3			
Tabak	Ongez. Zink	+4,3	+10,6			
Andere voedings- en Genotmiddelen...	-1,4	-9,9	Delfstoffen	+3,4	+9,1			

aardappelen. De noteeringen voor buitenlandse tarwe en meel liepen eveneens terug. In de groep Andere voedings- en genotmiddelen steeg cacao, doch waren de noteeringen voor Deensche boter en kokosolie lager. De prijzen voor wol daalden, terwijl die voor Egyptische katoen en in mindere mate voor Amerikaansche katoen stegen. Bij de groep Delfstoffen herstelden de kolenprijzen zich en wel speciaal voor Welsche exportkolen, terwijl metalen, met uitzondering van tin, onder de leiding van koper in prijs stegen. Bij de groep Diversen compenseerden de prijsstijgingen voor benzine en petroleum de lagere prijzen voor rubber, creosoot en leder. Wanneer men de voornaamste prijsveranderingen voor einde Maart met een jaar geleden vergelijkt, zal men zien, dat de stijgingen voor varkensvleesch, kolen, lood, koper, ongez. zink en petroleum opwogen tegen de dalingen voor de meeste andere artikelen, namelijk tarwe, aardappelen, Engelsch schapenvleesch, suiker, boter, wol, vlas, huiden, rubber en creosoot; die veel goedkooper waren. In de volgende tabel geven wij de tegenwoordige prijsnoteeringen voor een aantal belangrijke artikelen aan het einde van de afgelopen maand in vergelijking met hun prijzen aan het begin van het afgelopen kwartaal en op vroegere data:

het oog. Met uitzondering van deze artikelen, waarbij tevens benzine moet worden gevoegd, bleven de prijzen gedurende het afgelopen kwartaal betrekkelijk stabiel. Tengevolge van het strenge weer in Februari verminderden de voorraden, hetgeen gepaard ging met tijdelijke prijsstijgingen voor sommige voedingsmiddelen. Hoewel met den dooi een reactie intrad, heeft toch, zij het weliswaar in beperkte mate, een vrij algemeene prijsstijging voor graan en vleesch ten opzichte van einde 1928 plaats gevonden. Van de groep „Andere voedings- en genotmiddelen” daalden boter en suiker. Na de baisse in Januari herstelden de katoenprijzen zich weder op een niveau, dat hooger is dan drie maanden geleden; wolprijzen hadden een dalend verloop, terwijl de noteeringen voor de overige weefstoffen zich vrijwel konden handhaven. Met uitzondering van een stijging van 1 sh. per ton voor Cleveland ruwijzer, ondergingen de ijzer- en staalprijzen geen verandering. Tin was vast op het lagere niveau van Januari; prijzen voor kolen waren gedurende den laatsten tijd iets vaster, terwijl de noteeringen voor koper en overige metalen sterk zijn opgelopen. Huiden en leder daalden, terwijl rubber, nadat het einde Februari bijna op 13 d. per lb. stond, op het einde van Maart 2 d. lager was.

	Einde 1926	Einde 1927	1928		1929
			Einde Maart	Einde December	Einde Maart
Tarwe, Canadeesche per qr.	57/6	58/-	59/9	49/3	50/3
Aardappelen per ton	£ 6/10/0	£ 6	£ 7/10/0	£ 6/0/0	£ 6/5/0
Rundvleesch, Eng. in helften, per 8 lbs.	4/10	4/8	6/	5/4	5/4
Schapenvleesch, Nieuw-Zeeland, per 8 lbs.	4/3	4/9	4/10	5/	5/-
Thee, Indisch veilinggem. per lb.	1/3½	1/6½	1/3½	1/5½	1/5¼
Suiker, gekristall. per cwt.	34/1½	29/9½	30/7	24/7½	23/6
Katoen, American Middling per lb.	6.90 d.	11.06 d.	10.77 d.	10.59 d.	10.96 d.
Garens, 32er twist per lb.	12.37 d.	15.25 d.	16.25 d.	15.50 d.	16 d.
Wol, Australische per lb.	45 d.	48 d.	48 d.	44 d.	41 d.
Jute, per ton	£ 31/5/0	£ 31/15/0	£ 31/17/6	£ 32/5/0	£ 33/10/0
Ruw ijzer, Cleveland No. 3, per ton	87/6	65/	66/	66/	67/-
Kolen, beste Welsh, per ton.....	29/3	19/1½	19/3	19.4½	21/6
Tin, Standaard, per ton	£ 300/7/6	£ 265/2/6	£ 239.	£ 225/15/0	£ 220/10/0
Koper, per ton	£ 56/4/0	£ 60/18/3	£ 61/6/0	£ 74	£ 95/15/0
Lijnolie, per ton	£ 31/5/0	£ 28	£ 29/10/0	£ 29	£ 29
Rubber, plant. sheet per lb.	19.12 d.	20 d.	13.25 d.	8.69 d.	11 d.
Cement, Portland, per ton	60/9	54/	54/	47/	47/-

In vergelijking met den toestand van drie maanden geleden springen de prijsstijgingen voor koper, kolen en rubber op bovenstaande lijst het meest in

De schommelingen in de eerste drie maanden van 1929 waren eenigszins tegenstrijdig. Uit de stijging van het algemeene indexcijfer van 1,2 pCt. blijkt,

dat de verhooging van het bankdisconto in het begin van Februari geen algemeene prijsdaling ten gevolge heeft gehad.

Berekend op basis van 1924 bedraagt ons indexcijfer aan het einde van Maart 83.1. De volgende tabel toont de jongste veranderingen volgens deze berekening:

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oitèn, hout, rubber, enz.	Totaal
1924	100	100	100	100	100	100
Gemiddelde 1925..	99.9	94.7	90.6	93.6	102.9	96.8
" 1926..	90.0	90.6	71.1	100.3	98.4	89.9
" 1927..	87.5	93.8	73.1	83.7	94.7	86.4
" 1928..	90.7	87.9	76.8	77.1	90.7	84.8
Einde Maart 1928..	93.7	90.9	78.6	76.6	91.8	86.4
" Juni ..	98.8	86.8	80.3	76.4	90.8	86.9
" Sept. ..	84.5	87.6	74.1	76.9	90.2	82.7
" Dec. ..	85.5	84.5	74.3	78.8	86.5	82.1
" Maart 1929..	88.4	81.0	73.7	83.5	86.5	83.1

Men zal zien dat sedert 1924 de daling van het indexcijfer voor de groep Weefstoffen aanzienlijk grooter was dan voor de andere groepen, terwijl de prijzen voor Andere voedings- en genotmiddelen weder sterker terugliepen dan die voor granen en vleesch. Men zal deze schijnbaar afwijkende dalingen beter begrijpen, indien men ons indexcijfer herleidt tot het percentage voor 1913:

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen	Totaal
1913	100	100	100	100	100	100
Gemiddelde 1924..	168.5	215.8	214.7	149.3	122.6	166.2
" 1925..	168.4	204.2	194.6	139.8	126.2	160.9
" 1926..	151.7	195.3	152.6	149.8	120.7	149.4
" 1927..	147.6	202.2	157.0	125.1	116.1	143.7
" 1928..	152.9	189.7	165.0	115.2	111.2	140.9
Einde Juni 1928..	166.4	187.3	172.3	114.2	111.3	144.5
" Dec. 1928..	144.0	182.4	159.6	117.7	106.1	136.5
" Jan. 1929..	142.7	180.8	159.0	118.6	105.9	136.1
" Feb. ..	149.3	179.0	156.8	120.6	106.1	137.3
" Maart ..	148.9	175.5	158.2	124.7	106.1	138.1

In 1924 overtroffen de stijgingen sinds 1913 voor „Andere voedings- en genotmiddelen” en „Weefstoffen” zeer aanzienlijk het algemeen gemiddelde. Zoo doende is de betrekkelijk groote daling in deze twee groepen gedurende de vier afgelopen jaren een schrede op den weg tot een herstel van het vooroorlogsch prijsniveau. „Andere voedings- en genotmiddelen” zijn in verhouding nog steeds duur, terwijl aan den lagen rubberprijs grootendeels het lage niveau van de Diversengroep moet worden toegeschreven. De stijging van 38,1 pCt. op einde Maart ten opzichte van 1913, kan worden vergeleken met 43,5 pCt. één en twee jaar geleden en 47,1 pCt. voor einde Maart 1926. De maandelijksche prijsdaling gedurende de laatste drie jaren bedroeg dus over het algemeen gemiddeld niet meer dan 0,17 pCt.; hetgeen een hooge mate van stabiliteit beteekent ten opzichte van de periode van 1920—1925.

Voorts volgt hier nog een overzicht van het prijsverloop in een aantal belangrijke landen.

De volgende opmerkingen zijn ontleend aan de desbetreffende maandpublicatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek en hebben betrekking op de Nederlandsche indexcijfers met basis 1913 — 100.

Bij beschouwing der cijfers over Februari 1929 in vergelijking met die over Januari blijkt, dat het algemeen indexcijfer gelijk bleef, dat der voedingsmiddelen e.d. met 2 punten is gestegen.

Wat het algemeen indexcijfer betreft, staat tegenover een prijsdaling van 13 artikelen met in totaal 91 punten, een prijsdaling van 15 artikelen met in totaal 82 punten.

Met 10 of meer punten stegen de artikelen hooi

	Ver. Staten ¹⁾	Frankrijk	Italië	Duitsch-land ²⁾	Zwitserland	Zweden	Nederlands ³⁾	Japan
Novemb. 1913	100 ⁴⁾	100 ⁶⁾	100	100	100 ⁷⁾	100	100	100
Novemb. 1918	..	358	438	387	392	214
Hoogste 1920	..	591	679	..	325	366	297	322
Decemb. 1923	101 ⁵⁾	458	577	..	183	160	154	211
Decemb. 1924	98 ⁵⁾	489	553	137 ⁵⁾	..	162	156	206
Decemb. 1925	103 ⁵⁾	555	646	142 ⁵⁾	..	161	155	202
Decemb. 1926	100 ⁵⁾	703	654	134	145	149	145	179
Decemb. 1927	97	604	483	140	146	148	151	168
Januari 1928	96	607	490	139	145	148	153	169
Februari ..	96	609	489	138	144	147	150	169
Maart ..	96	623	491	139	145	149	152	169
April ..	97	624	493	140	146	151	153	170
Mei ..	99	632	496	141	145	152	152	171
Juni ..	98	626	493	141	145	151	153	169
Juli ..	98	624	488	142	144	150	148	169
Augustus ..	99	617	486	142	144	149	144	170
September ..	100	620	488	140	144	146	145	174
October ..	98	617	492	140	145	145	146	174
November ..	97	626	495	140	145	145	148	173
December ..	97	624	497	140	144	145	148	174
Januari 1929	97	631	..	139

¹⁾ Bureau of Labour. ²⁾ Stat. Reichsamt. ³⁾ Sedert 1922 gebaseerd op 48 artikelen. ⁴⁾ 1926 = 100. ⁵⁾ Jaargemiddelde. ⁶⁾ Sedert October 1923: Juli 1914 = 100. ⁷⁾ Midden 1914 = 100.

(10), aardappelen (23) en schapenvleesch (33 punten), daarentegen daalden met 10 of meer punten terpen-tijn (10) en paardehuiden (24 punten).

Indexcijfers van groot- en kleinhandelsprijzen in Nederlandsch-Indië.

De maandstatistiek 1928 No. 12 van het Centraal Kantoor voor de Statistiek te Weltevreden bevat o.m. het volgende:

Invoer. De serie van de invoerartikelen omvat 72 artikelen welke in vijf groepen zijn verdeeld.

De prijsveranderingen in den groothandel waren in de maand December zeer gering.

Bij de groep textiele goederen bleven de prijzen volkomen gelijk aan die van de vorige maand.

Van de groep levensmiddelen zijn de prijzen van rijst, kedelee en Australisch meel iets lager.

Het groepsindexcijfer daalde van 151 in November tot 149 in December.

Bij de groep metalen vallen slechts twee prijsveranderingen te vermelden nl. een prijsdaling van plaatijzer van f 110.— in November tot f 102.— in December en een prijsstijging van profielijzer in dezelfde maanden van f 150.— tot f 157.50.

Het groepsindexcijfer bleef onveranderd op 143.

Van de groep chemicaliën en verstoffen waren de prijzen van hars en koolteer iets gedaald, die van zinkwit iets gestegen. Het groepsindexcijfer bleef onveranderd op 143.

Het indexcijfer van de groep diversen bleef onveranderd op 167. Prijsveranderingen kwamen in deze groep niet voor.

Het totaal indexcijfer van de 72 invoerartikelen bleef in December ongewijzigd op 156.

Uitvoer. Het indexcijfer van groothandelsprijzen van een 20-tal export artikelen bleef in December onveranderd op 124.

De prijzen van arachides, katjang-olie, kapok, koehuiden, witte peper, tapioca en thee waren iets hoger dan in November. De prijs van witte peper steeg van f 196,25 tot f 208,87, die van tapioca (gemiddelde prijs van pearl, seeds en fabrieksmeel) steeg van f 14,33 tot f 14,88. Het indexcijfer van tapioca steeg van 108 tot 112. Sinds September 1928, toen het indexcijfer 99 bedroeg, zijn de tapioca prijzen stijgende. Toch is het indexcijfer nog steeds lager dan het gemiddelde indexcijfer van 1927 ad 115. De gemiddelde prijs van enkele thee variëteiten steeg van f 0,58½ in November tot f 0,61 in December. Het indexcijfer voor thee, in Januari 1928 nog 183, daalde geleidelijk tot 148 in October om in November en December weer geleidelijk te stijgen tot 156.

De prijzen van cacao, citronella-olie, damar, kapokpitten, maïs en de Soerabaia prijs voor suiker superieur waren in December iets lager.

De prijs van maïs daalde van f 8,25 in November tot f 8.— in December.

Het algemeen indexcijfer van den geheelen groothandel, invoer en uitvoer te zamen, bleef onveranderd op 149.

Kleinhandelsprijzen. De serie indexcijfers van artikelen van in- en uitheemschen oorsprong is zoo samengesteld, dat de inheemsche en de uitheemsche groep geheel parallel zijn.

Bij de inheemsche artikelen viel in Januari o.m. een

(Vervolg op pag. 359).

Indexcijfers van 72 invoer- en 20 uitvoerartikelen in den groothandel te Batavia, Soerabaja en Semarang.

	Invoerartikelen.					Totaal	Uitvoerartikelen	Totaal groothandel
	Textiel-goederen ¹⁾	Levensmiddelen ²⁾	Metalen ³⁾	Chemicaliën ⁴⁾	Diversen ⁵⁾			
1913.	100	100	100	100	100	100	100	100
1923.	207	163	174	170	169	180	150	173
1924.	213	164	167	160	168	178	155	173
1925.	208	161	160	150	165	172	146	166
1926.	185	157	151	153	169	165	137	159
December 1927.	173	147	142	145	163	156	127	150
Januari 1928.	172	150	140	145	158	155	130	150
Februari	172	149	140	145	158	155	129	149
Maart	172	147	140	145	157	154	132	149
April	173	149	140	144	157	155	133	150
Mei	174	146	140	144	164	156	132	151
Juni	174	146	140	144	163	155	129	150
Juli	173	147	140	143	165	156	126	150
Augustus	172	148	140	143	160	155	121	148
September	172	149	141	142	164	155	123	149
October	173	150	142	142	164	156	124	149
November	171	151	143	143	167	156	124	149
December	171	149	143	143	167	156	124	149

1) 20 art. 2) 12 art. 3) 12 art. 4) 15 art. 5) 13 art.

prijzdaling te constateeren voor rijst, aardappelen, varkensvleesch en klapperolie.

Het indexcijfer van alle Inheemsche artikelen tezamen daalde met twee punten tot 162.

De kleinhandelsprijzen van de uitheemsche artikelen vertoonden weinig variatie. Het totaal indexcijfer van deze artikelen bleef onveranderd.

Het algemeen indexcijfer voor den geheelen kleinhandel daalde met een punt tot 154 in Januari.

Indexcijfers van kleinhandelsprijzen van verbruiksartikelen van in- en uitheemschen oorsprong te Batavia.

	Inheemsch ¹⁾	Uitheemsch ²⁾	Totaal	Voeding ³⁾
1913/14	100	100	100	100
1923..	194	173	183	182
1924..	182	158	170	170
1925..	169	152	160	159
1926..	169	148	159	156
1927..	166	147	157	155
Januari 1928..	160	149	154	154
Februari	159	149	154	154
Maart	162	148	154	154
April	160	150	155	154
Mei	160	150	155	154
Juni	155	148	152	150
Juli	160	147	154	152
Augustus	160	146	153	152
September	160	147	153	151
October	161	147	154	152
November	161	146	154	152
December	164	146	155	153
Januari 1929..	162	146	154	151

1) 20 artikelen. 2) 35 artikelen.

Passerprijzen. De gemiddelde passerprijzen in December van 119 passers op Java en Madoera van de Inlandsche landbouwgewassen geven geen groote schommelingen te zien. Padi- en berasprijzen loopen nog steeds op, in verband met het seizoen. De rijstsprijzen waren iets hooger dan in dezelfde maand van het vorige jaar, Beras No. I deed gemiddeld in December 1927 f 11.42, in December 1928 f 11.87. In dezelfde perioden deed Beras No. II respectievelijk f 10.24 en f 10.70. Deze hoogere rijstsprijzen moeten waarschijnlijk mede worden toegeschreven aan het feit dat de rijsttoogst van 1928 niet zoo buitengewoon goed geslaagd was als die van 1927.

MAANDCIJFERS.

POSTERIJEN, TELEGRAFIE EN TELEFONIE.

	Opbrengst	
	Februari 1929	Februari 1928
Posterijen.....	f 3.347.317,—	f 3.709.869,—
Telegrafie.....	„ 568.523,—	„ 555.617,—
Telefonie.....	„ 1.603.936,—	„ 1.223.195,—

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned.	Disc. Wissels. 5½	25 Mrt. '29	Zwits. Nat. Bk. 3½	22 Oct. '25	
	Bel. Binn. Eff. 6	25 Mrt. '29	N. Bk. v. Denem. 5	23 Juni '27	
Bk.	Vrsch. in R.C. 7	25 Mrt. '29	Zweedsche Rbk 4½	24 Aug. '28	
	Javase Bank....	4½	25 Feb. '29	Bank v. Noorw. 5½	26 Mrt. '28
Bank van Engeland	5½	7 Feb. '29	Bk. v. Tsjecho-slowakije	5	8 Mrt. '27
Duitsche Rijksbank	6½	12 Jan. '29	N. Bk. v. O'rijk.	6½	16 Juli '28
Bank v. Frankrijk.	3½	19 Jan. '28	N. Bk. v. Hong.	7	1 Oct. '28
Belgische Nat. Bnk.	4	30 Juni '28	Bank v. Italië.	7	13 Mrt. '29
Fed. Res. Bank N.Y.	5	12 Juli '28	Bank v. Spanje..	5½	19 Dec. '29
Bank van Spanje..	5½	19 Dec. '29	Z.-Afr. Res. bnk	5½	9 Jan. '28

OPEN MARKT.

	1929				1928	1927	1914
	6 April	1/6 April	25/30 Maart	18/23 Maart	2/5 April	4/9 April	20/24 Juli
Amsterdam Partic. disc.	57/16	53/8-7/16	41/2-7/16	49/8-9/16	33/16-	37/16-1/2	31/8-3/16
Prolong.	5-1/4	5 1/2-6 1/4	5 1/2-6 1/4	5-1/4	3 3/4-4	3 1/2-3/4	2 1/4-3/4
Londen Daggeld ..	4 1/4-1/2	4-5	4-6	3 1/2-5 1/4	3-4 1/2	3 1/2-4 1/4	1 3/4-2
Partic. disc.	5 1/16	5 5/16-3/8	5 5/16-3/8	5 1/16-3/8	4-1 1/16	4 1/4-5/16	2 1/4-3/4
Berlyn Daggeld ..	6 1/2-8	6 1/2-9	—	4-7	7-9 1/2	3-8	—
Partic. disc.	30-55 d...	6 3/8	6 3/8-1/2	—	6 3/8	6 3/4	4 3/8-7/8
56-90 d...	6 3/8	6 3/8-1/2	—	6 3/8	6 3/4	6 3/4	4 3/8-5/8
Waren-wissel.	6 3/4	6 3/8-3/4	—	6 3/4-7/8	7 1/8-7 1/4	4 3/4-5	—
New York Daggeld 1)	6-1/4	6-15 1/4	8-20 1/4	8-10 1/4	5-3/4	4-3/4	1 3/4-2 1/2
Part. disc.	5 3/8	5 3/8	5 3/8	5 3/8	37/8	3 3/4	—

1) Koers van 5 April en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York*)	Londen *)	Berlyn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
2 Apr. 1929	2.49 5/8	12.11 1/8	59.18 1/2	9.75 1/2	34.65 1/2	99 3/4
3 " 1929	2.49 5/8	12.11 1/8	59.17	9.75 1/2	34.66	99 3/4
4 " 1929	2.49 1/2	12.10 1/2	59.14 1/2	9.75 1/2	34.64 1/2	99 3/4
5 " 1929	2.49 7/16	12.10 1/2	59.14 1/2	9.74 1/2	34.63 1/2	99 3/4
6 " 1929	2.49 3/8	12.10 3/8	59.12 1/2	9.74 1/2	34.64	99 3/4
8 " 1929	2.49 1/4	12.09 7/8	59.10	9.74 1/2	34.62	99 3/4
Laagste d.w. 1)	2.49 1/8	12.09 3/4	59.07	9.73	34.60	99 3/4
Hoogste d.w. 1)	2.49 3/4	12.11 1/2	59.20	9.77	34.68	100
1 Apr. 1929	—	—	—	—	—	—
25 Mrt. 1929	2.49 7/16	12.10 3/8	59.18 1/2	9.75 1/2	34.64	99 3/4
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10 3/4	59.26	9.75	34.59	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
2 Apr. 1929	48.02	35.10	7.38	1.48	13.05 1/2	37.67 1/2
3 " 1929	48.03	35.10	7.40	1.49	13.06	37.65
4 " 1929	48.01	35.10	7.40	1.49	13.06	37.64
5 " 1929	48.01	35.07 1/2	7.39	1.48	13.06	37.45
6 " 1929	48.01	35.07 1/2	7.39	1.48	—	—
8 " 1929	47.97 1/2	35.05	7.37 1/2	1.47 1/2	13.01 1/2	37.10
Laagste d.w. 1)	47.96	34.95	7.35	1.45	13.—	37.—
Hoogste d.w. 1)	48.05	35.15	7.42	1.52 1/2	13.09	37.85
1 Apr. 1929	—	—	—	—	—	—
25 Mrt. 1929	48.—	35.10	7.39	1.49	13.05	37.92 1/2
Muntpariteit	48.—	35.—	7.39	1.48	13.09	48.—

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors 1)	Buenos-Aires 1)	Montreal 1)
2 Apr. 1929	66.65	66.50	66.57 1/2	6.27 1/2	105	2.48
3 " 1929	66.67 1/2	66.50	66.57 1/2	6.27 1/2	105	2.48
4 " 1929	66.65	66.47 1/2	66.52 1/2	6.29	105 1/8	2.48
5 " 1929	66.60	66.47 1/2	66.55	6.29	105	2.48
6 " 1929	66.60	66.47 1/2	66.52 1/2	6.27 1/2	105	2.48
8 " 1929	66.57 1/2	66.45	66.50	6.27 1/2	105	2.47 3/4
Laagste d.w. 1)	66.50	66.37 1/2	66.45	6.25	104 3/4	2.47 3/8
Hoogste d.w. 1)	66.70	66.55	66.62 1/2	6.35	105 1/4	2.48 1/8
1 Apr. 1929	—	—	—	—	—	—
25 Mrt. 1929	66.60	66.47 1/2	66.52 1/2	6.28	105 1/8	2.48 3/8
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	6.26 1/2	105 3/8	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 1/8 en 7.21 1/2.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
2 April 1929	4,85½	3,90¾	23,72	40,06½
3 " 1929	4,85½	3,90¾	23,71½	40,07
4 " 1929	4,85½	3,90¾	23,70¾	40,08
5 " 1929	4,85½ ^{1/8}	3,90¾	23,71	40,09½
6 " 1929	4,85½	3,90¾	23,71½	40,11
8 " 1929	4,85½	3,90¾	23,72	40,13
9 April 1928	4,88½	3,93¾	23,92	40,29½
Muntpariteit..	4,8667	13,92	23,81½	40½/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	23 Mrt. 1929	30 Mrt. 1929	1/6 April '29 Laagste	1/6 April '29 Hoogste	6 Apr. 1929
Alexandrië..	Piast. p. £	97½	97½	97½/16	97½/16	97½
Athene ...	Dr. p. £	374¾	374¾	374¾	375	374¾
Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10½/8	1/10½/8	1/10½	1/10½/8	1/10½
Budapest ...	Pen. p. £	27,84½	27,85½	27,83	27,88	27,86
B. Aires ...	d. p. \$	47¾	47½	47¾	47½/16	47½/8
Calcutta ...	Sh. p. rup.	1,61/64	1,6	1,583/64	1,61/64	1,6
Constantin ...	Piast. p. £	990	990	990	995	987½
Hongkong ...	Sh. p. \$	2/0½/8	—	1/11½/8	2/0½	1/11½/8
Kobe ...	Sh. p. yen	1/9½/8	1/10½/8	1/10½/8	1/10½/8	1/10½/8
Lissabon ...	Escu. p. £	108	108	107¾	108¾	108½/8
Mexico ¹⁾ ...	\$ per £	10,26	10,15	9,90	10,50	10,25
Montevideo	d. per £	50	50	48¾	50½/8	49
Montréal ...	\$ per £	4,87½/8	4,87¾	4,88	4,89½/8	4,88½/8
R.d.Janeiro	d. per Mil.	5½/16	5½/8	5½	555/64	556/32
Shanghai ...	Sh. p. tael	2,631/32	—	2/6	2/6½/16	2/6½/16
Singapore... ²⁾	id. p. \$	2/3½/16	2/3½/16	2/3½/16	2/3½/16	2/3½/16
Valparaiso ³⁾	\$ p. £	39,54	39,49	39,49	39,55	39,51
Warschau ...	Zl. p. £	43½/16	43½/16	43½/16	43½/16	43½/16

¹⁾ In het vervolg worden de Mex. \$ niet meer in penc. doch in £ genoteerd. ²⁾ 90 dg.

ZILVERPRIJS

	Londen ¹⁾	N.York ²⁾
1 Apr. 1929..	56½	—
2 " 1929..	25½/16	56½
3 " 1929..	25½/8	56
4 " 1929..	25½/8	56
5 " 1929..	25½	55½
6 " 1929..	25½	55½
7 Apr. 1928..	—	57
20 Juli 1914..	24½/16	59

GOUDPRIJS³⁾

	Londen
1 Apr. 1929...	—
2 " 1929....	84/10½
3 " 1929....	84/10½
4 " 1929....	84/11
5 " 1929....	84/10½
6 " 1929....	84/11½
7 Apr. 1928....	—
20 Juli 1914....	84/11

¹⁾ in pence p. oz. stand. ²⁾ Foreign silver in \$c. p. oz. fine. ³⁾ in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Vorderingen.	28 Maart 1929	6 April 1929
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	f 3.435.532,84	f 410.700,09
Voorschot op ultimo Februari '29 aan de gem. op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en opcenten op de Rijksinkomsten belasting.....	" 38.001.620,45	" 38.001.620,45
Voorschotten aan Ned.-Indië.....	" —	" 1.904.749,32
Id. aan Suriname.....	" 11.934.492,60	" 11.981.797,24
Id. aan Curaçao.....	" 75.784,46	" 80.667,08
Kasvord. weg. creditverst. a/h. buitenl.	" 141.114.233,15	" 145.878.832,48
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen	" 21.951.562,87	" 27.910.743,43
Id. op andere Staatsbedrijven ¹⁾	" 5.742.528,42	" 5.292.578,42
Verplichtingen.		
Voorschot door de Nederl. Bankingevert. art. 16 van haar octrooi verstrekt	f 15.000.000,—	f 15.000.000,—
Voorschot door De Ned. Bank verstrekt	" 6.204.879,65	" 3.306.973,66
Schatkistbiljetten in omloop ¹⁾	" 74.728.000,—	" 91.395.000,—
Schatkistpromessen in omloop.....	" 68.800.000,—	" 64.900.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank.....	" 40.000.000,—	" 30.000.000,—
Daggeldleeningen.....	" 15.600.000,—	" 12.000.000,—
Zilverbons in omloop.....	" 11.940.082,50	" 11.800.225,—
Schuld aan Ned.-Indië ²⁾	" 4.564.802,47	" —
Id. aan het Aig. Burg. Pensioenfonds ³⁾	" 22.525.124,37	" 172.509,69
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. ³⁾	" 41.934.002,24	" 47.446.901,48
Id. aan andere Staatsbedrijven ³⁾	" 1.590.000,—	" 1.590.000,—
Id. aan diverse instellingen ³⁾	" 11.575.614,86	" 11.584.361,98

¹⁾ Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929. ²⁾ In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	28 Mrt. 1929	6 April 1929
Vorderingen:		
Saldo bij 's Rijks kas.....	f 16.567.000,—	f 10.095.000,—
Saldo bij de Javasche Bank.....	" 6.365.000,—	" 409.000,—
Verplichtingen:		
Betaalmiddelen in 's Lands Kas.....	—	—
Waarvan Muntbiljetten.....	—	—
Muntbiljetten in omloop.....	" 47.562.000,—	" 47.059.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds.....	" 775.000,—	" 751.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postpaarbank.....	" 845.000,—	" 961.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 8 April 1929.

Activa.		
Binnel. Wis. Hfdbk.	f 168.994.890,27	
sels, Prom., Bijbnk.	" 11.313.247,31	
enz. in disc. Ag. sch.	" 16.710.417,58	f 197.018.555,16
Papier o. h. Buitenl. in disconto.....	" —	
Idem eigen portef. f	28.758.848,—	
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. "	—	28.758.848,—
Beleeningen		
incl. vrach. Hfdbk.	f 55.464.825,73	
in rek.-crt. Bijbnk.	" 7.924.825,02	
op onderp. Ag. sch.	" 51.197.928,88	
	f 114.587.579,63	
Op Effecten.....	f 111.261.279,63	
Op Goederen en Spec. "	3.326.300,—	f 114.587.579,63
Voorschotten a. h. Rijk.....	" —	13.607.430,89
Munt en Muntmateriaal		
Munt, Goud.....	f 66.757.895,—	
Muntmat., Goud.....	" 355.711.823,40	
	f 422.469.718,40	
Munt, Zilver, enz. "	20.917.500,37	
Muntmat., Zilver.....	—	443.387.218,77 ¹⁾
Belegging ½ kapitaal, reserves en pensioenfonds.....	" —	24.689.640,01
Gebouwen en Meub. der Bank.....	" —	5.000.000,—
Diverse rekeningen.....	" —	57.310.737,24
	f 884.360.009,70	
Passiva.		
Kapitaal.....	f 20.000.000,—	
Reservefonds.....	" 7.157.903,12	
Bijzondere reserve.....	" 8.000.000,—	
Pensioenfonds.....	" 5.555.232,70	
Bankbiljetten in omloop.....	" 810.219.215,—	
Bankassigtiën in omloop.....	" 242.389,57	
Rek.-Cour. f Het Rijk	—	
saldo's: Anderen "	14.683.272,34	14.683.272,34
Diverse rekeningen.....	" —	18.501.996,97
	f 884.360.009,70	
Beschikbaar metaalsaldo.....	f 112.860.280,65	
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. "	—	282.150.700,—

¹⁾ Waarvan in het buitenland f 23.890.447,18

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeisb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
8 Apr. '29	66.758	355.712	810.219	14.926	112.860	54
2 " '29	66.767	355.712	834.531	20.962	100.564	52
25 Mrt. '29	66.779	355.720	782.542	9.682	126.623	56
18 " '29	66.787	367.526	782.923	11.688	137.192	57
11 " '29	67.043	367.501	791.541	24.427	128.903	56
4 " '29	67.048	367.495	808.766	12.464	126.890	55½
10 Apr. '28	67.705	367.472	807.087	42.631	290.311	54
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ²⁾
8 Apr. 1929	197.019	30.000	114.588	28.759	57.311
2 " 1929	197.890	40.000	157.897	33.929	44.375
25 Mrt. 1929	149.344	—	103.086	42.411	69.506
18 " 1929	141.822	—	102.815	64.342	46.762
11 " 1929	144.489	—	97.975	101.394	44.389
4 " 1929	98.047	—	117.860	132.330	42.603
10 Apr. 1928	61.413	5.000	126.222	181.635	38.680
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

¹⁾ Op de basis van ½ metaaldekking. ²⁾ Sluitpost activa.

SURINAAMSCH-BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeisb. schulden	Discont.	Div. rekeningen ¹⁾
2 Maart 1929..	815	1.675	706	1.040	327
23 Febr. 1929..	816	1.492	602	1.020	330
16 " 1929..	816	1.503	633	1.026	337
9 " 1929..	815	1.540	613	1.030	357
2 " 1929..	815	1.557	659	1.023	331
3 Maart 1928..	1.100	1.542	606	825	454
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikb. metaal-saldo
6 Apr. 1929	185.600		308.300	38.000	47.080
30 Mrt. 1929	186.900		304.200	43.000	48.020
23 " 1929	186.800		307.800	41.600	47.040
2 Mrt. 1929	168.335	21.142	302.085	46.890	49.887
23 Feb. 1929	158.704	21.517	299.926	52.360	49.307
16 " 1929	168.902	20.227	302.138	59.229	44.583
9 " 1929	168.794	21.182	303.516	57.105	45.728
7 Apr. 1928	173.302	19.184	311.296	45.977	121.419
9 Apr. 1927	185.634	30.681	311.514	39.630	147.052
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ¹⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse reke-ningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
6 Apr. 1929		128.700		***	54
30 Mrt. 1929		127.800		***	50
23 " 1929		133.700		***	53
2 Mrt. 1929	8.162	38.169	75.901	45.549	54
23 Feb. 1929	8.155	37.477	78.098	44.515	54
16 " 1929	8.273	38.034	78.606	53.457	52
9 " 1929	8.163	39.348	79.999	49.188	53
7 Apr. 1928	12.548	24.732	74.812	59.253	54
9 Apr. 1927	13.896	20.386	64.659	41.880	62
25 Juli 1914	7.250	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluippost activa. ²⁾ Basis ³⁾ metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling.¹⁾

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
3 Apr. 1929	153.734	363.319	50.726	13.221	16.358
27 Mrt. 1929	154.467	361.786	51.546	13.004	17.066
20 " 1929	152.826	353.869	58.574	12.582	17.886
13 " 1929	152.069	355.005	56.700	12.517	16.809
6 " 1929	151.829	355.088	56.385	10.379	16.115
27 Febr. 1929	151.256	352.253	58.644	8.354	15.594
5 Apr. 1928	157.245	136.605		57.351	
22 Juli 1914	40.164	29.317		33.633	

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. ²⁾
			Bankers	Other Accounts		
3 Apr. '29	59.957	17.796	67.268	37.308	51.148	41 ²⁸ / ₁₀₀
27 Mrt. '29	50.587	19.705	58.240	36.355	51.948	45 ¹ / ₁₀
20 " '29	47.917	19.424	62.332	37.262	58.957	49 ¹ / ₂
13 " '29	44.837	11.934	63.384	37.631	57.064	50 ¹ / ₂
6 " '29	44.797	8.283	64.184	37.296	56.741	51 ¹⁰ / ₁₀₀
27 Febr. '29	42.977	13.967	57.040	36.662	59.002	54 ²⁸ / ₁₀₀
5 Apr. '28	34.790	25.998	88.883		40.390	35 ¹ / ₁₀
22 Juli '14	11.005	13.736	42.185		29.297	52

¹⁾ Zie voor wijzigingen in de bankstaat de toelichting op blz. 1080 en 1081. ²⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud ¹⁾	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot a.d. Staat
29 Mrt. '29	34.186	732	10.577	25.271	18.434	2.322	3.200
22 " '29	34.121	732	10.710	23.340	18.443	2.330	3.200
15 " '29	34.035	732	10.965	23.002	18.430	2.384	3.200
8 " '29	34.024	732	11.476	23.769	18.427	2.366	3.200
29 Mrt. '28	5.544	343	57	2.345	11	1.711	—
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ²⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Particulieren
29 Mrt. '29	5.930	1.483	64.575	5.736	5.880	6.603
22 " '29	5.930	1.385	62.627	5.685	5.736	6.689
15 " '29	5.930	1.672	62.880	5.696	5.838	6.569
8 " '29	5.930	1.609	63.415	5.241	6.058	7.540
29 Mrt. '28	—	26.001	58.580	5	—	8.387
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Bij de stabilisatie is de goudvoorraad gewaardeerd volgens de nieuwe waarde van den franc. ²⁾ Sluippost activa.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buit-ent. circ. banken ¹⁾	Devisen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
31 Mrt. 1929	2.682,7	129,7	36,0	2.295,8	135,1
23 " 1929	2.646,9	94,0	67,0	1.672,9	43,6
15 " 1929	2.646,9	94,0	67,8	1.715,2	59,0
7 " 1929	2.682,8	73,1	128,0	1.749,4	153,8
28 Feb. 1929	2.728,9	85,6	90,4	1.876,4	297,2
31 Mrt. 1928	1.930,8	85,6	188,9	2.652,0	84,9
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
31 Mrt. 1929	93,1	550,8	4.822,0	478,1	223,5
23 " 1929	93,1	528,8	4.033,0	528,3	205,9
15 " 1929	93,1	517,4	4.165,8	448,5	194,7
7 " 1929	93,1	506,1	4.337,7	502,9	181,7
28 Feb. 1929	93,2	470,7	4.553,0	525,6	170,0
31 Mrt. 1928	94,0	623,8	4.513,2	522,6	188,4
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 31, 23, 15, 7 Mrt., 28 Febr. '29, 31 Mrt. '28, resp. 12; 49; 44; 40; 8; 26 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen Belgas.

Data	Goud		Goud en zilver b. d. schatkist	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorsch. a.d. Staat voor ingetrokken marken	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Te goed in en wissels op het buitenl.						Schatkist	Partic.
4 Apr. 1929	908	488	44	739	55	341	2.443	35	61
28 Mrt.	908	488	44	746	40	342	2.412	41	84
21 " "	908	464	44	729	35	344	2.380	29	82
14 " "	908	456	44	743	45	341	2.394	10	100
7 " "	907	454	44	722	49	340	2.394	23	67
4 Apr. ¹⁾	751	455	44	521	64	389	2.112	33	48

¹⁾ 1928.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
20 Mrt. '29	2.712,0	1.371,6	165,8	942,7	236,8
13 " '29	2.700,1	1.277,8	160,3	955,6	283,1
6 " '29	2.682,8	1.246,0	152,8	989,2	304,6
27 Febr. '29	2.686,8	1.235,5	157,3	952,5	334,1
20 " '29	2.681,1	1.267,7	158,8	865,0	355,6
13 " '29	2.686,2	1.274,8	161,9	903,9	391,1
21 Mrt. '28	2.775,8	1.442,5	170,1	477,0	332,7

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ¹⁾	Algem. Dek-kings-perc. ²⁾
20 Mrt. '29	185,4	1.641,6	2.370,3	153,7	67,8	71,7
13 " '29	165,3	1.650,0	2.398,8	152,5	66,7	70,7
6 " '29	163,0	1.646,6	2.402,5	152,1	65,9	69,7
27 Febr. '29	166,4	1.654,0	2.413,0	151,3	66,6	69,9
20 " '29	172,6	1.651,6	2.361,0	150,2	65,8	70,8
13 " '29	177,2	1.659,8	2.421,5	149,8	65,8	69,8
21 Mrt. '28	385,3	1.565,3	2.359,7	136,6	70,7	75,1

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Dis-conto's en beleen.	Beleg-ingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
13 Mrt. '29	716	16.433	5.953	1.726	20.259	6.855
6 " '29	756	16.423	5.961	1.716	20.185	6.871
27 Febr. '29	712	16.366	5.972	1.746	20.302	6.879
20 " '29	637	16.188	5.991	1.750	20.169	6.867
13 " '29	669	16.233	6.010	1.740	20.432	6.879
14 Mrt. '28	649	15.326	6.538	1.736	20.494	6.701

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 8 April 1929.

De heropening van de internationale fondsenmarkten na de Paaschvacantie heeft in de meeste gevallen geen opmerkelijke gebeurtenissen gebracht. Een uitzondering kan worden gemaakt voor de markt te New York, omdat daar ter plaatse de onzekerheid van de geldmarkt nog steeds een groote rol heeft gespeeld. De Federal Reserve Board heeft opnieuw een waarschuwing gericht tot de aangesloten banken, met het doel de credietverstrekking ten bate van de effectenbeurs te doen inkrimpen. Klaarblijkelijk heeft deze eenig gevolg gehad; althans is de notering voor „call money”, welke aanvankelijk 10 a 12 pCt. heeft bedragen, achteruitgelopen tot ongeveer 6 pCt. Ook de voor-schotten aan makelaars zijn iets verminderd. De grondtoon van de fondsenmarkt is intusschen vast gebleven, in verband met de gunstige berichten uit de staalnijverheid. Daarentegen hebben aandelen in koperondernemingen neiging tot achteruitgang aan den dag gelegd.

Te Londen is de markt bijzonder rustig gebleven. Meer en meer heeft zij zich gevormd tot een spiegelbeeld van Wallstreet en daar deze beurs, zooals hierboven reeds, opgemerkt, een kalm verloop heeft gehad, was dit ook te Londen het geval. De uitkomsten van het Britsche financieele jaar hebben geen uitwerking op de fondsenmarkt uitgeoefend, in verband met het feit, dat het bereikte overschot vermoedelijk toch geen aanleiding tot belastingverlaging zal kunnen geven.

De beurs te Berlijn opende na de vacantie tamelijk vast, waarbij ook het buitenland zich niet onbetuigd heeft gelaten. Daarna echter heeft de geldmarkt een vrij grooten druk uitgeoefend. Men vreesde discontoverhooging door de Rijksbank en gaf er de voorkeur aan, speculatieve posities te liquideeren. Hierdoor is een scherpe koersval ontstaan, welke weliswaar tegen het einde van de berichtperiode niet werd voortgezet, doch waardoor toch het élan aan de markt werd ontnomen.

Te Parijs viel van een verandering van tendenz nauwelijks te gewagen. De stemming voor beleggingsfondsen, in het bijzonder voor Fransche rente, is opgewekt gebleven, en daarbij hebben zich sommige aandelen gevoegd, zooals Chemins de Fer du Nord, Citroën, aandelen in steenkool-ondernemingen, enz.

Ten onzent zijn enkele verschillen aan den dag getreden, welke het aspect van de markt nogal grillig hebben doen worden. Ten aanzien van de *beleggingsafdeeling* kan worden opgemerkt, dat de grondtoon iets beter is geweest. Het aanbod van de laatste weken is eenigszins verminderd, ten gevolge waarvan voor obligaties eerder een lichte koersstijging is ingetreden. 6 pCt. Nederland 1922: 103½, 1037/16; 4½ pCt. Nederland 1917: 99, 99½; 4½ pCt. Ned.-Indië 1926: 96¾, 9711/16; 5 pCt. Brazilië 1903 £ 100: 83½, 82¼; 5 pCt. Brazilië 1913 £ 20—100: 74, 73¾; 8 pCt. Sao Paulo: 105½.

De afdeelingen, waarin de verschillende aandelen worden verhandeld, zijn gedurende een deel van de berichtswEEK sterk onder den indruk geweest van de neiging tot stijging van de geldnoteringen. Vooral toen Zaterdag een notering voor prolongatie van 6¼ pCt. werd bereikt, is een scherpe daling ingetreden. Spoedig echter is het vertrouwen teruggekeerd, vooral toen prolongatie weer tot lagere rente verkrijgbaar bleek te zijn. Dit kwam vooral in de afdeeling voor *industriële aandelen* tot uiting. Indien men den druk, tijdelijk veroorzaakt door de geldmarkt,

uitschakelt, kan men opmerken, dat vooral voor certificaten Margarine Unie groote vraag is ontstaan, welke in verband stond met geruchten omtrent introductie van dit papier ter beurse van Berlijn. Ook aandelen Calvé-Delft hebben van dezen gang van zaken eenigszins de vruchten kunnen plukken. Voorts waren aandelen Philips gevraagd, verder Hollandia Melkproducten, Nederlandsche Kabelfabriek, enz. Voor kunstzijde was de stemming verdeeld. Aandelen Maekubee liepen achteruit, om tegen het einde van de berichtswEEK iets meer gevraagd te worden, aandelen Enka daarentegen hebben een tegenovergestelde ontwikkeling van het koersverloop aangetoond. Calvé-Delft: 150, 154¼; Centrale Suiker Mij.: 73 (ex div. ad 5 pCt.), 69; Hollandia Melkproducten: 116, 130; Internationale Viscose: 84¾, 81½; Maekubee: 147¼, 138¾; Margarine Unie: 366, 385¾; Ned. Kabelfabriek: 462, 435; Ned. Kunstzijdefabriek: 394½, 388½; Philips Gloeilampenfabr. (gem. bez. v. Aand.): 873½, 885¾; Ougrée Maribaye: 403½, 396; Separator: 158; Zweedsche Lucifer Mij.: 389¾, 382½.

De afdeeling voor *petroleum aandelen* is aanvankelijk gedrukt geweest door het vooruitzicht op moeilijkheden, voortvloeiende uit de Sherman Act, ten aanzien van de petroleumrestrictie. Later echter is deze vrees minder op den voorgrond getreden, zoodat ten slotte een zoodanige verbetering kon intreden, dat de oorspronkelijk geboekte verliezen vrijwel genivelleerd konden worden. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 385¾, 379; Kon. Ned. Petr. Mij.: 401½, 400¾; Perlak Petroleum: 199½, 200; Peudawa: 40¾, 37¾; Marland Oil: 425/32, 427/32.

De *tabaksafdeeling* was over het algemeen ongeanimeerd. Met uitzondering van aandelen Deli Maatschappij bestond voor de geheele afdeeling sterk aanbod. Blijkbaar is de beurs niet optimistisch gestemd ten aanzien van de tabak, welke in de volgende inschrijvingen aan de markt zal worden gebracht. Arendsburg: 615, 609; Deli Batavia: 491½, 476; Deli Mij.: 433, 429; Ngoepit: 310, 306; Oostkust: 192¾, 174; Senembah: 507½, 495.

Ook *rubber aandelen* gaven blijk van een gedrukte houding. Het prijsverloop van het product heeft geen aanleiding tot aankopen gegeven en ook de verschepingen uit Malakka hebben een remmende uitwerking gehad. Zij hebben den indruk gewekt, dat de productiecapaciteit van dit rubbergebied is onderschat, zoodat men een afwachtende houding heeft aangenomen. Hieruit volgt echter, dat ook het aanbod beperkt is geweest. De afbrokkeling van de koersen heeft dan ook bij geringe omzetten plaats gevonden. Amsterdam Rubber: 269½, 263¾; Deli Batavia: 185, 184¾; Hessa Rubber: 360, 355; Indische Rubber: 293, 283; Java Caoutchouc: 158, 146; Kali Telepak: 288, 287; Kendeng Lemboe: 365, 354; Majanglanden: 298, 280; Ned.-Ind. Rubber & Koffie: 269, 255; R'dam Tapanoei: 113, 108½; Serbadjadi: 222½, 212; Sumatra Caoutchouc: 165¾, 163¾; Sumatra Rubber: 216, 208; Ver. Ind. Cultuur Ond.: 157½, 152; Intercont. Rubber: 11¼, 111/16.

Voor *aandelen in suikerondernemingen* was het koersverloop teleurstellend. Verschillende ongunstige berichten werden gepubliceerd, o.a. het voornemen van Cubaansche suikerplanters, om een deel van hun productie in Europa aan de markt te brengen, de plannen tot verhooging van de Amerikaanse invoerrechten, de verlaging van den verkoopprijs voor hoofdsuiker door de V.J.S.P., enz. Desondanks is ook in deze afdeeling de verkoopdrang niet sterk geworden. In verband hiermede hebben de desbetreffende aandelen slechts een lichten achteruitgang te zien

INDUSTRIEËLE DISCONTO MAATSCHAPPIJ

AMSTERDAM

LONDEN

BERLIJN

PARIJS

KOPENHAGEN

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL / 25.000.000.—

VOLGESTORT GEPLAATST EN RESERVES / 12.900.000.—

Financiering van den afzet van industriële producten.

gegeven. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 165%, 166; H.V.A.: 651½, 645½; Javasche Cultuur Mij.: 384, 373½; Maron: 236, 235; Ned.-Ind. Suiker Unie: 246½, 245½; Poerworedjo: 87; Sindanglaet: 408, 407; Tjepper: 752, 750; Watoetoelis Poppoh: 760, 748.

Scheepvaartuandeelen hebben vrijwel op den achtergrond gestaan; koersveranderingen van beteekenis zijn niet voorgekomen. Holland-Amerika Lijn: 77, 76; Java-China-Japan Lijn: 152; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 95%, 95½; Ned. Scheepvaart Unie: 223½, 221; Nievelt Goudriaan: 112, 113¼; Stoomv. Mij. Nederland: 204¼, 204; Maatschappij Zeevaart: 101%, 95 (ex div. ad 6 pCt.).

Aandeelen in mijnbouwondernemingen waren evenmin sterk bewogen, doch de fluctuaties zijn hier toch wel iets groter geworden. De grondtoon was tamelijk opgewekt. Alg. Exploratie Mij.: 226½, 224; Billiton 1e Rubriek: 600, 595; Boeton Mijnbouw Mij.: 243, 244½; Müller & Co.'s Mijnbouw Mij.: 100%, 99; Redjang Leborg: 153, 148; Singkep Tin Mij.: 310, 305.

Aandeelen in bankinstellingen bleven kalm en goed prijs-houdend. Amsterdamsche Bank: 193½, 194½; Incasso Bank: 124¼, 124¼; Javasche Bank: 315; Koloniale Bank: 248, 247¼; Ned.-Ind. Handelsbank: 167¼, 169½; Ned. Handel Mij.: 188⁹/₁₆, 187¾; R'damsche Bankverg.: 112, 112½; Twentsche Bank: 141.

De *Amerikaansche afdeling* was levendig. Er bestond goede vraag voor aandelen in staalondernemingen en spoorwegmaatschappijen en tegen het einde van de week ook voor Amerikaansche petroleumfondsen. Daarentegen waren koperaandeelen aangeboden. Anaconda Copper: 307½, 298¼; Cities Service: 614, 595½; Studebaker: 82½, 83; U. S. Leather: 23, 23¼; U. S. Steel Corp.: 180%, 187 (ex div.); Atchison Topeca: 195¼, 198; Baltimore & Ohio: 122½, 125¾; Erie: 67¼, 73¾; St. Louis & San Francisco: 116%, 115½ (ex div.); Southern Pacific: 128, 127½ (ex claim, ex div.); Wabash Rv.: 64%, 63¼.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

9 April 1929.

De tarwe-markt is deze week flauw geweest met dalende prijzen, doch de inkoop, welke in verschillende Europeesche invoerlanden werden gedaan, waren groter dan in de voorafgaande weken het geval was geweest. In de eerste dagen der week was de omzet nog klein en vooral in Engeland bestond weinig vraag, doch omstreeks het midden der week is tot het verlaagde prijsniveau de omvang der zaken sterk toegenomen. Veel Plata-tarwe, zoowel stoomende als op aflading in de eerstvolgende maanden, is in die dagen niet alleen naar het vasteland, doch ook naar Engeland verhandeld. Tegelijkertijd heeft de Canadeesche tarwepool haar prijzen aanzienlijk verlaagd, omdat men zich blijkbaar in Canada ongerust maakt over de groote kans, dat men als gevolg van de concurrentie van het Zuidelijk halfrond, aan het einde van het jaar wel eens met een veel te groot overschot zou kunnen blijven zitten. Tot die aanzienlijk verlaagde Canadeesche prijzen zijn ook in Manitoba's vrij wat zaken naar Engeland gedaan, terwijl daarin ook naar verschillende invoerlanden van het vasteland meer zaken tot stand zijn gekomen. Wat Duitsland betreft maakte de toename der vraag zich vooral bemerkbaar door meer zaken voor Deutsche rekening op Antwerpen en Rotterdam. Naar de Noord-Duitsche havens was de uitbreiding der zaken van veel minder beteekenis. De totale wereldverscheppingen van tarwe zijn in de afgelopen week niet overdadig groot geweest en evenals in de twee voorafgaande weken het geval is geweest, is ook nu weder, ondanks het sterke aanbod uit Argentinië en Canada, de naar Europa onderweg zijnde hoeveelheid wat afgenomen. Een groot gedeelte der zaken uit Canada betrof dan ook verschepping na heropening der scheepvaart op de St. Laurens rivier en gedurende de zomermaanden. Dat ondanks dien in het midden der week zoo toegenomen Europeeschen kooplust de termijnmarkten te Chicago en Winnipeg toch telkens nog weder lagere noteeringen brachten, toont wel duidelijk, in hoe hooge mate de markt bij voortdurend verkeert onder den druk van de groote voorraden, die in de uitvoerlanden aanwezig zijn. Ook de telkens verbeterende vooruitzichten voor de wintertarwe der Vereenigde Staten heeft die flauwe stemming aan de Noord-Amerikaansche termijnmarkten in de hand gewerkt, evenals de in Canada en in het Noordwesten der Vereenigde Staten weder gevallen regen en sneeuw, welke daar de omstandigheden verbeterden voor den uitzaaier der nieuwe zomertarwe. De in deze week gepubliceerde particuliere ramingen voor de opbrengst der Amerikaansche wintertarwe loopen uiteen van 530 tot 580 miljoen bushels, ter-

wijl de laatste oogst 579 miljoen bushels bedragen heeft. Van meer beteekenis echter dan deze wel wat erg vroege opbrengst-ramingen is het, dat men het er in Amerika vrij algemeen over eens is, dat het verlies, hetwelk de wintertarwe heeft geleden, erg meevalt en waarschijnlijk zelfs minder is dan normaal. Ook in Europa wordt nu vrijwel overal gunstig over het te velde staande wintergraan gerapporteerd en de eenige uitzondering van beteekenis vormt eigenlijk het Noorden van Nederland, waar nu schijnt te blijken, dat wegens gebrek aan sneeuwbedekking de koude van dezen winter vooral aan de tarwe veel schade heeft berokkend. Verder zijn ook de oogstberichten uit Britsch-Indië den laatsten tijd weder minder gunstig en de waarschijnlijkheid neemt weder toe, dat daar ook verder nog inkoop van Australische tarwe noodig zullen zijn. Het was in verband hiermede, dat Australische tarwe, waarvoor aanvankelijk de prijzen nogal wat daalden, later weder een prijsverbetering heeft ondergaan. Weder waren er in deze week geruchten omtrent Russische plannen tot het inkoop van broodgraan, maar tot zaken is het nog niet gekomen. Evenals in Noord-Amerika zijn ook in Argentinië de prijzen aan de termijnmarkten deze week verder gedaald. Op 8 April echter waren alle uitvoerlanden voor tarwe veel vaster, onder aanvoering van Noord-Amerika, waar de prijzen aanzienlijk stegen omdat nu ernstige plannen schijnen te bestaan om den landbouw te steunen. Na die prijsverhoging was Chicago 1¼ a 2¼, doch te Winnipeg, waar ook de prijsdaling kleiner was geweest dan te Chicago, sloot de markt op den 8sten voor Mei en Juli slechts ¼ dollarcent per 56 lbs. hooger dan een week tevoren. October was echter 1¼ hooger. Argentinië heeft aan de prijsverhoging van 8 April nauwelijks meegedaan en de termijnmarkten sloten daar 15 a 20 centavos per 100 KG. lager dan op den 1sten.

Ook rogge heeft in Amerika deze week een verdere, vrij belangrijke prijsdaling ondergaan. In enkele gevallen leidde deze tot zaken in Noord-Amerikaansche rogge naar Duitschland en Nederland, maar van eenige beteekenis was de omzet niet. Verscheppingen hebben uit Noord-Amerika niet plaats gevonden en ook de Argentijnsche hoeveelheid was weder niet groot. Uit Argentinië zijn sedert 1 Januari tot nog toe 300.000 quarters afgeladen tegen 491.000 in dezelfde periode van 1928. Verkoop ook van Platarogge komen naar Europa tegenwoordig slechts zeer moeilijk tot stand. De roggeverscheppingen uit Noord-Amerika van 1 Juli tot 6 April hebben 1.4 miljoen quarters bedragen tegen 3.5 miljoen in denzelfden tijd van het vorige seizoen. Evenals tarwe was ook rogge op 8 April te Chicago zeer vast, doch het slot bleef toch nog 1½ tot 1¾ dollarcent per 56 lbs. lager dan op den 1sten.

Voor maïs heeft de markt ook deze week weder geleden onder de onbevredigende Europeesche vraag. In Argentinië blijft het weder uitstekend, zoodat zoowel de verscheppingen van nieuwe maïs als de voorraden in de havens vermeerdering ondergingen. Bij de onvoldoende belangstelling in de Europeesche invoerlanden verminderde nog weder de premie, welke voor spoedige nieuwe Platamaïs boven latere posities werd gevraagd en afgeladen of spoedig te verscheppen partijen kwamen dan ook telkens goedkooper te koop. De termijnmarkten in Argentinië waren gedurende de eerste helft der week niet vast, met eenige prijsverlaging, doch de Argentijnsche verscheppers verlaagden hunne vraagprijzen voor aflading gedurende de zomermaanden slechts weinig. In verband echter met de flauwe Noord-Amerikaansche markt en de steeds lagere prijzen, waartoe spoedige nieuwe Platamaïs te koop was, bestond in Europa steeds aanbod van Platamaïs op aflading gedurende de zomermaanden tot vrij wat lagere prijzen dan de Argentijnsche. Tevens echter vermeerderde op het verlaagde prijsniveau in Europa de vraag tot dekking van vroeger afgesloten verkoopen en toen op een enkelen dag der week de verscheppers eveneens lager aan de markt kwamen, werd zoowel in Engeland als op verschillende markten van het vasteland veel Platamaïs op aflading gekocht. Ook toen echter bleef nog steeds voor spoedige boeten de kooplust vrij gering, hetgeen niet wegnam, dat aan het einde der week de prijzen daarvoor werden verhoogd. Op 8 April heeft dit te Antwerpen tot meer zaken geleid. Ook in Engeland en Nederland bestond voor nieuwe Platamaïs wat meer vraag en er werden eenigszins hoogere prijzen betaald. Hierdoor en in navolging van de zeer vaste Noord-Amerikaansche markt stegen aan de Argentijnsche termijnmarkten de prijzen op 8 April vrij belangrijk, nadat ook op de voorafgaande dagen reeds eenige verbetering had plaats gevonden. Het slot was 10 a 20 centavos per 100 KG. hooger dan een week tevoren.

Ook in Noord-Amerika is ten slotte de prijsdaling tot staan gekomen. Zij was veroorzaakt door gunstig weder,

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	31 Mrt./6 Apr. 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tijdvak 1928	31 Mrt./6 Apr. 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tijdvak 1928	1929	1928
Tarwe	58.118	419.141	577.945	—	39.854	20.376	458.995	598.321
Rogge	4.278	32.212	51.387	—	—	—	32.212	51.387
Boekweit	719	6.225	6.959	—	—	—	6.225	6.959
Maïs	5.011	206.104	316.320	4.410	62.176	76.576	268.280	392.896
Gerst	8.287	118.277	101.897	—	98	3.240	118.375	105.137
Haver	6.073	47.793	56.763	—	1.929	—	49.722	56.763
Lijnzaad	1.611	48.006	52.583	1.005	106.068	129.881	154.074	182.464
Lijnkoek	2.591	56.504	68.046	—	—	652	56.504	68.698
Tarwemeel	808	23.911	36.047	1.243	9.403	14.077	33.314	50.124
Andere meelsoorten	—	2.187	4.028	—	—	—	2.187	4.028

ruime aanvoeren en gebrek aan vraag voor export, alsmede wegens de grootere Argentijnsche verschepingen en de flauwe markt in Europa voor Argentijnsche maïs. Noord-Amerikaansche maïs werd aanvankelijk vooral in Nederland aanzienlijk beneden Amerikaansche prijzen aangeboden, doch de sterk afgenomen Amerikaansche maïsverschepingen veroorzaken voor eenigszins verwijderde aflading later een verbetering, zoodat op April-aflading weder eenige zaken naar Nederland werden gedaan in gedroogde Noord-Amerikaansche maïs, voor welken verschepingstermijn vrij wat hogere prijzen werden betaald dan waartoe stoomende booten te koop zijn. Zeer vast was maïs plotseling te Chicago op 8 April, waardoor de prijsdaling bijna geheel werd ingehaald en het slot slechts $\frac{3}{8}$ dollarcent per 56 lbs. lager was dan op den 1sten. Veel vertrouwen ontmoette deze prijsstijging echter op 9 April in Europa nog niet.

Gerst is ook deze week weder stil geweest en alle soorten zijn in Europa moeilijk te plaatsen. Uit Argentinië is in tegenstelling met de vorige week veel gerst verscheept, doch koopers zijn daarvoor ook in Duitschland moeilijk te vinden, ondanks het verlaagde prijspeil, waartoe deze gerstsoort wordt aangeboden. Afladingen uit Noord-Amerika waren klein en voor verreweg het grootste gedeelte naar Duitschland bestemd ter uitvoering van vroeger afgesloten contracten. Voor Noord-Amerikaansche gerst blijft de markt in Nederland en Duitschland gedrukt ten gevolge van de groote voorraden, al hebben deze dan den laatsten tijd wel eenige vermindering ondergaan. Uit Nederland werden in enkele gevallen gerstcontracten op April aflading naar Amerika terugverkocht en het is dus duidelijk, dat men aan de Nederlandsche markt weinig belangstelling toont voor Noord-Amerikaansche gerst op aflading tot de in Amerika gevraagde prijzen. De termijnmarkt te Winnipeg heeft deze week weder eenige verlaging ondergaan, maar in de Amerikaansche vraagprijzen kwam dat nauwelijks tot uiting. Ook echter het herstel, dat op 8 April intrad en waardoor de verlaging van den loop der week weder werd ingehaald, maakte in Europa niet veel indruk.

Van den Donau waren de verschepingen slechts klein, maar ook voor Roemeensche gerst zijn moeilijk koopers te vinden.

Voor haver bleef de vraag in Engeland slecht, maar op het vasteland toonden sommige markten wat meer belangstelling voor Chileensche en Canadeesche haver. De zaken waren echter niet van groote beteekenis. Stoomende en in de vastelandsche havens aangekomen Platahaver vond tot gedeprimeerde prijzen hier en daar wat meer afzet, maar nieuwe zaken komen slechts weinig tot stand. Uit Argentinië vonden ook in haver belangrijke verschepingen plaats. In zeer sterke mate deed in Noord-Amerika op 8 April haver mede aan de algemeene prijsstijging.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten blijven nog steeds lusteloos gestemd, terwijl over het algemeen weinig vertrouwen in de naaste toekomst voor het artikel getoond wordt.

In Amerika bleef de prijs voor ruwsuiker gehandhaafd op ongeveer $1\frac{1}{8}$ d.c. op basis van Cubasuiker c. & fr. New York, met een enkele afdoening tot fractioneel lageren prijs.

Op de termijnmarkt te New York waren de fluctuaties uiterst gering; het slot lag echter eenige punten lager. De laatste noteringen waren: Mei 1,86; Juli 1,96; Sept. 2,05; Dec. 2,14; Mrt. 2,19, terwijl Sp. Centr. op 3,58 sloten.

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen deze week 100.000 tons, de versmeltingen 81.000 tons tegen 65.000 tons in 1928 en de voorraden 378.000 tons tegen 315.000 tons.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1929 Ton	1928 Ton	1927 Ton
Cubaansche prod. tot 31 Maart	3.850.000	3.250.000	3.600.000
Consumptie	25.870	20.054	40.000
Weekontv. afscheephavens...	228.643	220.347	220.564
Totaal sedert 1 Jan.	2.672.026	2.084.341	2.408.816
Weekexport	157.957	137.264	135.209
Totale export sedert 1 Jan. ...	1.388.919	899.297	1.098.469
Voorraad afscheephavens....	1.296.744	1.202.871	1.323.613
Voorraad Binnenland	1.138.367	1.145.605	1.151.184
Werkende fabrieken	146	131	152

Willett & Gray ramen evenals de Sugar Club of Havana de productie tot einde Maart op 3.942.000 tons.

F. O. Licht meldt, dat de dooi in de Europeesche biet-suikerlanden in het begin van Maart gelukkigerwijs zóó geleidelijk verliep, dat van overstromingen nagenoeg geen last werd ondervonden. Met den aanvang der eerste veldwerkzaamheden moest echter over het algemeen tot na de Paaschdagen worden gewacht, zoodat vooreerst nog niet kan worden overzien, hoe groot de eerste ramingen van het bietareaal zullen zijn.

In Engeland brokkelden op de Londensche termijnmarkt de prijzen verder af tusschen 3 d. en $4\frac{1}{2}$ d. De ruwsuikermarkt sloot op de volgende noteringen:

Mei Sh. $8\frac{3}{8}$; Aug. Sh. $8\frac{9}{16}$; Sept. Sh. $8\frac{10}{16}$; Dec. Sh. $9\frac{3}{8}$.

Op Java was de markt voor tweedehands-suiker stil; prijzen ondergingen nagenoeg geen verandering. De Visp. verlaagde den vraagprijs voor bruine suiker van f 11,75 tot f 11,50 per 100 KG.

Hier te lande opende de markt op f $\frac{1}{8}$ lagere noteringen dan aan het slot van de voorafgaande week. In sympathie met de Amerikaansche markt zwakten de prijzen verder af, totdat aan het slot de stemming weder iets verbeterde en de noteringen als volgt waren: Mei f 13; Aug. f 13 $\frac{1}{8}$; Dec. f 13 $\frac{1}{8}$ en Maart f 13 $\frac{1}{8}$, alles geboden met verkoopers tot f $\frac{1}{8}$ hooger. De omzet bedroeg deze week 1200 tons.

In de tegenwoordige zitting van het Volkenbondsc Comité te Genève worden thans ook de nooden besproken van de Suikerindustrie. Dat men tot eene inkrimping van de suikerproductie zal geraken, lijkt niet waarschijnlijk; meer kans bestaat voor het vinden van wegen tot vermeerdering van het verbruik.

Rectificatie. Zichtbare Voorraden volgens Czarnikow.

In No. 692 van 3 dezer staan de cijfers voor Nederland opgegeven per 1/3; dit moest zijn per 1/2. Intusschen publiceert Czarnikow thans de cijfers voor Nederland per 1/3 met 247.000 tons voor 1929 en 166.000 tons voor 1928.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.
Manchester, d.d. 3 April 1929.

Toen de Amerikaansche katoenmarkt Maandag na Paschen opende, daalden futures op dien dag 12 tot 21 punten. Die markt was gisteren weer eenigszins flauw, daar de prijzen in het begin circa 18 punten daalden, doch zich later weer eenigszins herstelden en 6 punten lager tot 5 punten hooger sloten voor verschillende maanden. Liverpool was op Donderdag iets vaster, daar Mid-American spot 12 punten hooger noteerde. De helft van de stijging ging gisteren echter weer verloren en hedenmorgen opent de markt 1 tot 4 punten hooger. Egyptian F.G.F. Sakel steeg jl. Donderdag 20 punten, doch verloor er gisteren weer 15. De markt is dan ook nog steeds in een onevenwichtigen toestand en aan steeds varierende weerberichten en beroepsspeculanten onderhevig.

In de Amerikaansche garenmakert is het nog kalm, hoe-

wel wij sedert onze laatste publicatie slechts de ondervinding van eenige dagen hebben. Met uitzondering van enkele kleine partijtjes in Amerikaansche of Egyptische garens, gaat er slechts weinig om. Spinners van alle nummers maken een slechten tijd door en de klachten over slechte prijzen zijn talrijk, terwijl de productie grooter is dan de afname. Men kan wel zeggen, dat de markt nog eenigszins onder den invloed van de vacantie verkeert, daar het bezoek op de beurs heel wat geringer was dan op een gemiddelden beursdag. Verschillende beursbezoekers zullen ook ten gevolge van de huidige depressie in den handel van het mooie Paaschweer geprofiteerd hebben om hun vacantie nog een paar dagen te verlengen.

Het is nog te vroeg om iets definitiefs over de doekmarkt te schrijven. Prijzen zijn vast, doch gedurende de vacantie hebben orders zich niet opgehoopt, zoodat er slechts weinig omgaat. Intusschen volgt men met belangstelling den loop van katoenprijzen, alsook de ontwikkeling van de politieke constellatie in het Verre Oosten, welke een beslissenden invloed op de markt kunnen hebben. De markt is kalm en op het oogenblik gaat er weinig om.

Liverpoolnoteeringen Oost. koersen 26 Mrt. 2 Apr.
27 Mrt. 3 Apr. T.T. op Br.-Indië 1/6 1/5^{3/4}
F.G.F. Sakellaridis 19,20 19,25 T.T. op Hongkong 1/11^{3/4} 1/11^{3/4}
G.F. No. 1 Oomra 7,30 7,15 T.T. op Shanghai 2/6^{1/2} 2/6^{1/2}

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen).

	1 Aug. '28 tot 29 Mrt. '29	Overeenkomstige periode	
		1927/28	1926/27
Ontvangsten Gulf-Havens.	***	7457	11818
Atlant.Havens	***		
Uitvoer naar Gr. Brittannië	***	1070	2203
„ „ 't Vasteland etc.	***	3954	5245
„ „ Japan.....	***	823	1415

Voorraden.
(In duizendtallen balen).

	29 Mrt. '29	Overeenkomstig tijdstip	
		1928	1927
Amerik. havens.....	***	1778	2384
Binnenland	***	864	983
New York	***	156	218
New Orleans	***	431	590
Liverpool	***	540	1014

KOFFIE.

In het vorig bericht kon reeds worden vermeld, dat een kleine verlaging der vraagprijzen in Brazilië het bewijs was, dat dit land bereid was koopers eenigszins tegemoet te komen. Ook deze week kwam diezelfde neiging in het groote productieland duidelijk aan den dag door verdere verlaging der kost- en vrachtaanbiedingen, welke bij Santos nog ongeveer 2/- en bij Rio nog ongeveer 1/- per cwt. bedroeg, vergeleken met een week geleden. Deze gemakkelijker houding van Brazilië drukte haar stempel op de verschillende consumptie-markten en ook alhier waren verkoopers er vaak spoediger dan nog kort geleden het geval was toe te bewegen om niet al te groote onderbiedingen in overweging te nemen. De houding van Brazilië en de daarmee verband houdende stemming aan de consumptie-markten laten zich verklaren door de omstandigheid, dat het begin van het oogstjaar 1929/30, waarin, zooals bekend, voor Santos een opbrengst van minstens 14 miljoen balen en voor Rio van ongeveer 4 miljoen balen wordt verwacht, langzamerhand begint nader te komen, terwijl de afzet van deze soorten reeds sedert geruimen tijd er niet beter op is geworden. Te dezer plaatse is er reeds vroeger op gewezen, dat de verschillende gewassen en ongewassen Centraal-Amerikaansche soorten in verhouding tot die van Brazilië in prijs goedkoop zijn en de grootere productie er van dientengevolge, ten koste van het verbruik der verschillende Braziliaansche soorten, gemakkelijk plaatsing heeft gevonden. Bovendien bestaat het aanbod van Santos reeds sedert geruimen tijd voor het grootste gedeelte uit door regen beschadigde koffie, welke in smaak meestal belangrijk achterstaat bij gewoon gezonde kwaliteit en daardoor niet altijd even gemakkelijk is onder te brengen, al wordt zij soms ook 8/- of nog meer onder den prijs van gezond aangeboden.

Ook Nederlandsch-Indië was met ongewassen Robusta belangrijk lager, namelijk ongeveer 2 1/2 ct. voor Palembang Robusta en ongeveer 2 à 2 1/2 ct. voor de andere soorten. Ook hier deed de nadering van den nieuwen oogst, waarvan de aanvang der verscheping in de volgende maand kan worden tegemoetgezien, haar invloed gelden.

In overeenstemming met een en ander was ook de termijnmarkt kalm gestemd en waren de noteeringen voor den Mei-termijn bijna 2 ct. en voor de verdere termijnen ongeveer 1 1/2 à 1 3/4 ct. lager.

Een telegram uit Brazilië berichtte, dat de voorraad in de pakhuisen in het binnenland van Rio teruggehouden, op 31 Maart 320.000 balen bedroeg tegen 448.000 balen op 28 Februari. Een ander telegram bracht de mededeeling, dat de limiet van de dagelijkse aanvoeren uit het binnenland van Sao Paulo naar de haven van Santos, te beginnen met 8 April, gebracht zou worden op 30.000 balen (in de maand Maart waren de dagelijkse aanvoeren op 40.000 balen vastgesteld geweest).

De officieele loco-noteeringen bleven te Rotterdam gehandhaafd op 65 ct. per 1/2 KG. voor Superior Santos en 54 ct. voor Robusta.

De dezer dagen verschenen Statistiek van de Firma G. Duuring & Zoon te Rotterdam geeft aan, dat in Maart de aanvoer geweest is als volgt:

	1929 balen	1928 balen	1927 balen
in Europa	1.125.000	1.167.000	1.048.000
„ Ver. Staten v. Amerika	1.040.000	1.056.000	799.000
Totaal....	2.165.000	2.223.000	1.847.000

De Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste drie maanden van het jaar bedroegen 5.834.000 balen tegen 6.382.000 balen in 1928 en 5.311.000 balen in 1927.

De Afleveringen in Maart waren:

	1929 balen	1928 balen	1927 balen
in Europa	1.055.000	995.000	959.000
„ Ver. Staten v. Amerika	1.067.000	1.016.000	937.000
Totaal....	2.122.000	2.011.000	1.896.000

De Afleveringen in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste drie maanden van het jaar waren 5.850.000 balen tegen 5.995.000 balen in 1928 en 5.427.000 balen in 1927.

Vanaf 1 Juli tot 1 April waren de Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen 15.637.000 balen tegen 17.249.000 balen in 1927/28 en 15.574.000 balen in 1926/27, terwijl de Afleveringen bedroegen 16.051.000 balen tegen 16.996.000 balen in 1927/28 en 15.436.000 balen in 1926/27.

De zichtbare voorraad was op 1 April in Europa 1.813.000 balen tegen 1.743.000 balen op 1 Maart. In Amerika bedroeg hij 822.000 balen tegen 849.000 balen op 1 Maart. In Europa en in Amerika tezamen was de zichtbare voorraad dus op 1 dezer 2.635.000 balen tegen 2.592.000 balen op 1 Maart. Hij bedroeg op 1 April 1928 2.803.000 balen en op 1 April 1927 2.359.000 balen.

De zichtbare wereldvoorraad was op 1 April 4.980.000 balen tegen 4.997.000 balen op 1 Maart en 5.255.000 balen verleden jaar (in deze cijfers zijn niet begrepen de voorraden in het binnenland van Sao Paulo, waarvan het cijfer van 1 April nog niet bekend is, doch die op 1 Maart bedroegen 11.522.000 balen en op 1 April 1928 12.653.000 balen).

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 102/6 à 104/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 106/- à 107/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 77/6 à 78/6.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, April-verscheping, 42 ct.; Palembang Robusta, Mei-verscheping, 41 1/2 ct.; Palembang Robusta, Juli-verscheping, 41 1/2 ct.; Benkoelen Robusta, April-verscheping 43 ct., alles per 1/2 KG., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De slot-noteeringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Mei	Sept.	Dec.	Maart
8 April	\$ 15,80	\$ 14,50	\$ 14,12	\$ 13,74
2 „	„ 15,94	„ 14,53	„ 14,15	„ 13,75
25 Maart	„ 15,94	„ 14,50	„ 14,15	„ 13,76
18 „	„ 15,92	„ 14,50	„ 14,13	„ —

Rotterdam, 9 April 1929.

COPRA.

De markt was gedurende de afgelopen week zeer flauw gestemd. De groote consumenten trokken zich bijna geheel uit de markt terug, terwijl het Oosten na een vrij lange onderbreking sterk verkooper was.

De slotnoteeringen zijn:

Nederl.-Indische fms., aflading April	f 26%
" " " " Mei	" 27
" " " " Juni-Juli	" 27%

STEENKOLEN.

Dat de geldelijke resultaten van de verbetering der kolenmarkten allesbehalve goed te noemen zijn, blijkt op overtuigende wijze uit het accountantsrapport van den South Wales Coal Conciliation Board over het kwartaal 1 November—31 Januari j.l. De cijfers zijn in zooverre niet ongunstig, dat het handelsverlies op de in die periode omgezette 9½ miljoen tons kolen slechts f 222.146.-- oftewel ca. 5 d. per ton heeft bedragen, tegenover 1 sh. 6¼ d. per ton over de vorige driemaandelijksche periode.

Er is vrij algemeen een goede vraag en het ziet er uit alsof de mijnen tot kleine concessies bereid zijn voor levering op termijn. Voor onmiddellijke levering worden nog excessieve prijzen betaald. Intusschen zijn de zeevrachten wat teruggegaan, waardoor bewerkt wordt, dat de prijzen c.i.f. West-Europeesche havens wat naar beneden zijn gegaan.

De prijzen zijn:

Northumberland Ongezeefde	f 11,75
Durham Ongezeefde	" 12,—
Cardiff 2/3 large 1/3 smalls	" 14,—
Schotsche Gezeefde (Prime Lothians) ..	" 11,75
Yorkshire gewasschen Doubles	" 13,75
Westfaalsche Veförder	" 13,95
" Vlamstukken I	" 15,—
" Smeenootjes	" 14,50
" Gasvlamförder	" 13,85
" Gietcookes	" 17,—
Hollandsche Eierbriketten	" 15,50

alles per ton van 1000 KG., franco station Rotterdam/Amsterdam.

Ongezeefde bunkerkolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 10,95.

Markt prijshoudend.

IJZER.

Zowel de Belgische als de Fransche markt voor ruwijzer bleven in de laatste veertien dagen levendig en vast gestemd. De productie van Cleveland ijzer over April is zoo goed als uitverkocht, terwijl de vraag voor Mei en Juni zeer levendig is. Voor levering in het tweede halfjaar is de prijs 1/6 hooger.

Het West-Europeesch gieterij-ijzerkartel heeft eenige exportprijzen verhoogd.

De positie van de staalmarkt bleef vrijwel onveranderd.

VRACHTENMARKT.

Graan van Noord-Amerika. Er is wederom een week verlopen zonder dat de vraag naar tonnage is toegenomen. Doordat evenwel ook het aanbod van scheepsruimte slechts gering was bleven de vrachten gehandhaafd.

Van Halifax werd een zeer groote prompte boot tegen het lage cijfer van 10 cent naar Hamburg, met de optie Bremen tegen 10½ ct., opgenomen, maar deze afsluiting mag natuurlijk niet als maatstaf voor de markt in 't algemeen beschouwd worden.

Van St. John werd een stoomschip van gemiddelde grootte per tweede helft April naar één Middellandsche Zeehaven (excl. Spanje en Noord-Afrika) afgesloten tegen 17½ ct. met een reductie van ½ ct. naar Genua, Leghorn of Napels.

Wat de Northern Range betreft, nadat een groote boot tegen 16 ct. voor zwaar graan naar Marseille, Genua of Napels voor spotprompte belading werd bevracht, is er wederom niets te doen.

Van de St. Laurence rivier blijft de vraag naar tonnage teleurstellend. Er werden slechts twee booten van Montreal naar de Middellandsche Zee per April/Mei resp. Mei/Juni tegen 17½ ct. (excl. Spanje en Noord-Afrika) afgesloten, waarvan één met de optie Spanje tegen ½ ct. extra. Dit kan herhaald worden, terwijl naar continentale havens slechts vraag is naar enkele handige booten op basis van 13½/14 ct.

Suiker van West-Indië. Er was wederom een regelde, doch matige vraag naar tonnage voor April en eerste helft Mei laden tegen onveranderde koersen. Van Cuba werden ladingen van 7/7800 tons per eerste helft Mei naar U.K./Continent tegen 18/6 d. bevracht en per April naar Marseille tegen 20/6 d., terwijl van San Domingo kleinere ladingen van 3/3500 ton per tweede helft April 21/- naar U.K./Continent betaalden. Hetzelfde vrachtcijfer werd eveneens naar Antwerpen, Amsterdam of Rotterdam direct betaald.

Graan van de Noord-Pacific. Bevrachters toonden iets

meer belangstelling. Van Portland of Puget Sound naar U.K./Continent werd een 7500 tonner per April/Mei tegen 30/- gesloten met de optie belading te Vancouver tegen een reductie van 1/-.

Graan van La Plata. Ofschoon de vraag tamelijk verminderd is, konden de vrachten zich grootendeels handhaven. Booten van 5500 tons 10 pCt. werden van de bovenrivier naar U.K./Continent tegen 25/- afgesloten, terwijl grotere booten 24/- en een 8500 tonner 22/6 naar Antwerpen of Rotterdam, 23/- naar Hamburg en 24/- naar Genua accepteerden, alle voor Aprilbelading.

Van Bahia Blanca werden een 9000 tonner 10 pCt. tegen 20/6 d. per April naar Antwerpen of Rotterdam en een 6500 tonner 10 pCt. naar Antwerpen/Hamburg range tegen 21/3 per Mei afgesloten.

Salpeter van de Westkust. De toestand was vrijwel onveranderd. Bevrachters toonden slechts weinig interesse voor lijnbootruimte, mits prompt beschikbaar, tegen lage koersen. Per eerste helft April werden 1000 ton naar Duinkerken, Antwerpen, Rotterdam of Hamburg tegen 20/- en 500 ton per 10 April/10 Mei naar Londen tegen dezelfde vracht geboekt.

Van *Burma* waren orders wederom schaarsch, doch per April werd naar Antwerpen/Hamburg range tegen 25/6 d. en naar Alexandrië en Leixoes tegen dezelfde vracht gesloten. Prompte tonnage blijkt inmiddels zeer schaarsch te zijn; bevrachters trachten althans tevergeefs verdere ruimte tegen 25/6 d. naar Antwerpen/Hamburg range te verkrijgen.

Donau en Zwarte Zee. Van de Donau zijn nog steeds geen definitieve orders aan de markt; daarentegen werd van de Zwarte Zee een 4600 tonner 10 pCt. per einde April tegen 13/- naar het Continent, 13/6 naar U.K. en 14/6 naar Alexandrië afgesloten met de optie koeken tegen 1/6 d. extra. Dit kan per Mei herhaald worden.

Middellandsche Zee. De vraag naar tonnage was beperkt. Ertsladingen werden als volgt afgesloten: Morphou Bay/Rotterdam en Hull 11/9, Bizerta/Middlesbrough 7/-, Bona/Cardiff 5/6, Almeria harbour/Rotterdam 5/9 d., Hornillo/Rotterdam 6/- en Newport 6/6.

Phosfaat van Sfax werd wederom tegen 5/6 naar Fransche Atlantische havens aangeboden, terwijl naar Rotterdam 7/6 genoteerd wordt. De vracht naar Engelsche havens is onveranderd 9/6 à 10/-.

Van Alexandrië kunnen groote booten naar Hull tegen 9/6 per 60 c.f. geplaatst worden alsmede een boot van gemiddelde grootte naar U.K. tegen 11/-, ook per 60 c.f.

Noord-Spanje. De vrachten bleven onveranderd vast. Van Bilbao naar Rotterdam werd wederom 5/9 d. betaald; voor orders naar Cardiff noteeren bevrachters 6/3 d., naar Newport 6/6 d., Glasgow 6/9, Tyné Dock 6/- en naar Middlesbrough 6/9 d.

Kolen van U.K. Door de feestdagen zijn slechts weinig zaken tot stand gebracht en als gevolg hiervan vonden ook slechts enkele afsluitingen plaats. „Stems” voor begin April waren nog moeilijk te verkrijgen. De koersen naar Zuid-Amerika bleven onveranderd, maar naar de Middellandsche Zee waren de vrachten flauwer.

Van Zuid-Wales werd o.m. afgesloten: naar Rouaan tegen 4/3, Lissabon 8/9, Gibraltar 8/6, Constantinopel 12/6, Buenos Aires 12/3 en naar Fray Bentos tegen 14/-.

Van de Oostkust werd betaald naar Oost-Noorwegen 5/6, Elbe 4/9, Antwerpen 2/10½, Rouaan 4/-, Oran 10/3, Venetië 12/-, Port-Said 11/3, Melbourne 24/- en Buenos Aires 12/6.

Hout van de Oostzee. De scheepvaart van verschillende Zweedsche houthavens is reeds weder heropend en men verwacht, dat de meeste Zuid-Finsche havens begin Mei weder toegankelijk zullen zijn.

E.O.W. ladingen naar Holland zijn echter schaarsch en de door bevrachters in uitzicht gestelde cijfers zijn dienengevolge laag.

Van Zuid- en Midden-Zweden noteeren bevrachters momenteel f 22/23 en van Zuid-Finsche havens f 23/24, voor latere posities van Zweden iets meer.

RIJNVAART.

Week van 31 Maart t/m. 6 April 1929.

De aanvoeren van zeezijde bleven ongewijzigd. Scheepsruimte bleef bij matige vraag voldoende beschikbaar. De ertsvrachten bedroegen gemiddeld f 0,80 en f 0,90 met resp. 4 en 8 losdagen. Naar den Bovenrijn werd uitsluitend in daghuur bevracht op basis van 3 à 3½ cts. per ton. Diverse schepen werden gecharterd op basis van M. 1,60, daarna M. 1,40 per ton, om in de Ruhrhavens kolen te gaan laden. Het sleeploon werd gemiddeld genoteerd volgens het 35 cts. tarief. Naar den Bovenrijn werd op M. 2 à M. 2,10 en naar den Benedenrijn op maximum M. 2,80 afgeladen.